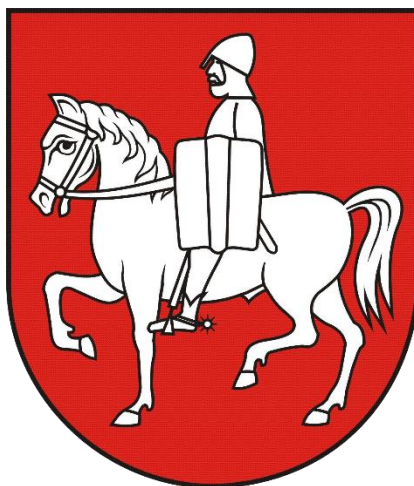

Gmina Mały Płock

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock na lata 2015 – 2020

Opracowanie:
Radosław Borawski

1.	Wstęp	3
2.	Powiązanie Planu Rozwoju Lokalnego z innymi dokumentami	3
3.	Obszar i czas realizacji Planu rozwoju Lokalnego	4
4.	Metodologia	4
5.	Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym Planem Rozwoju Lokalnego	4
5.1.	Podstawowe dane dotyczące gminy Mały Płock	4
5.1.1.	Położenie, powierzchnia gminy	4
5.1.2.	Ludność	5
5.2.	Środowisko przyrodnicze	7
5.2.1.	Rzeźba terenu	7
5.2.2.	Klimat	7
5.2.3.	Wody powierzchniowe i podziemne	8
5.2.4.	Zasoby leśne	8
5.2.5.	System obszarów chronionych	9
5.3.	Kultura	11
5.3.1.	Zabytki	12
5.4.	Społeczeństwo	13
5.4.1.	Rynek pracy	13
5.4.2.	Bezrobocie	14
5.5.	Gospodarka	15
5.5.1.	Potencjał gospodarczy dla rozwoju funkcji turystycznych	17
5.6.	Infrastruktura techniczna	18
5.6.1.	Układ drogowy	18
5.6.2.	Gospodarka wodno-ściekowa	20
5.6.3.	Infrastruktura elektroenergetyczna	22
5.7.	Infrastruktura społeczna	23
5.7.1.	Oświata i wychowanie	23
5.7.2.	Opieka zdrowotna	24
5.7.3.	Pomoc społeczna	24
6.	Analiza SWOT	27
7.	Cele strategiczne i operacyjne rozwoju gminy Mały Płock	31
8.	Zadania polegające na poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej	37
9.	Powiązanie zadań realizowanych w ramach Planu Rozwoju Gminy Mały Płock z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy, powiatu, województwa i kraju	44
9.1.	Zgodność ze strategicznymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi	44
9.1.1.	Poziom europejski	44
9.1.2.	Poziom krajowy	45
9.1.3.	Poziom regionalny	56
10.	System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego	59
11.	Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Planu Rozwoju Lokalnego	62
12.	Wskaźniki monitorowania	64
13.	Plan finansowy	66
14.	Podsumowanie	71

1. Wstęp

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock powstał z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju jednostki samorządowej. Jest odpowiedzią na zmieniające się warunki gospodarowania oraz wzrost konkurencyjności otoczenia.

Plan Rozwoju Lokalnego jest jednym z dokumentów wspierających zarządzanie. Dokument ten określa strategię rozwoju społeczno-gospodarczego, wskazuje priorytety, cele i kierunki zaangażowania środków finansowych.

Plan jest dokumentem operacyjnym. Wskazuje konkretne zadania do realizacji, terminy ich wykonania oraz sposób finansowanie. Daje możliwość długookresowego planowania, lepszego wykorzystania zasobów gminy, poszerza możliwości inwestycyjne. Zadania przewidziane do realizacji mają na celu poprawę warunków życia mieszkańców gminy oraz zrównoważony rozwój całego obszaru.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock jest dokumentem szczegółowo traktującym o działaniach, jakie będą podejmowane przez samorząd w ciągu kilku najbliższych lat. Działania te będą miały na celu realizację misji Gminy, czyli podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój wszystkich dziedzin życia publicznego. Plan Rozwoju Lokalnego jest niezbędnym dokumentem w pozyskiwaniu środków z budżetu UE. Dokument przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną Gminy, formułuje cele i zawiera opis strategii zmierzającej do osiągnięcia spójności wewnętrznej regionu i równoważenia jego rozwoju. Dokument szacuje również spodziewane efekty planowanych interwencji i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, wskazuje kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych Gminy. Określa nie tylko ogólne cele (jak ma to miejsce przy tworzeniu strategii), lecz konkretne zadania, terminy ich realizacji oraz sposoby finansowania.

Zakres działań wymieniony w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock jest zgodny z priorytetami i działaniami uwzględnionymi w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego 2014-2020, Programie Infrastruktura i Środowisko, Programie Wiedza Edukacja Rozwój, Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

2. Powiązanie Planu Rozwoju Lokalnego z innymi dokumentami

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock na lata 2015-2020 został przygotowany w oparciu o analizę dokumentów i danych statystycznych, spotkania warsztatowe z przedstawicielami wszystkich środowisk gminy, gminne, wojewódzkie i krajowe dokumenty strategiczne a także projekty programów i programy operacyjne perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020. Plan Rozwoju jest wyrazem potrzeb, oczekiwań i ambicji mieszkańców gminy Mały Płock. Uwzględnia szanse i wyzwania stawiane przez jednostką oraz zobowiązania wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

3. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock obejmuje obszar Gminy Mały Płock i określa cele, zadania i kierunki rozwoju Gminy na lata 2015 –2020. Niniejszy dokument będzie służył jako punkt odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych ze środków własnych budżetu Gminy Mały Płock, ze środków budżetu Unii Europejskiej oraz z innych, zewnętrznych źródeł finansowania.

4. Metodologia

Proces tworzenia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock na lata 2015 – 2020 obejmował kilka etapów, wśród których wyróżnić można:

- zapoznanie się i analiza aktualnych dokumentów strategicznych na poziomie kraju, regionu, oraz gminy, dokonanie analizy współzależności między lokalnymi dokumentami, a dokumentami wyższego szczebla;
- prace przygotowawcze, obejmujące m.in. czynności związane z diagnozą obecnego stanu gminy oraz wstępną identyfikacją kluczowych problemów;
- wybór celów strategicznych, operacyjnych, kierunków działań oraz ustaleniu listy inwestycji;
- konsultacje społeczne dokumentu przed ostatecznym zatwierdzeniem przez Radę Gminy;
- zatwierdzenie Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock na lata 2015 – 2020.

5. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym Planem Rozwoju Lokalnego.

5.1. Podstawowe dane dotyczące gminy Mały Płock.

5.1.1. Położenie, powierzchnia gminy

Gmina Mały Płock położona jest w zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie kolneńskim. Od południa dotyka powiatu łomżyńskiego.

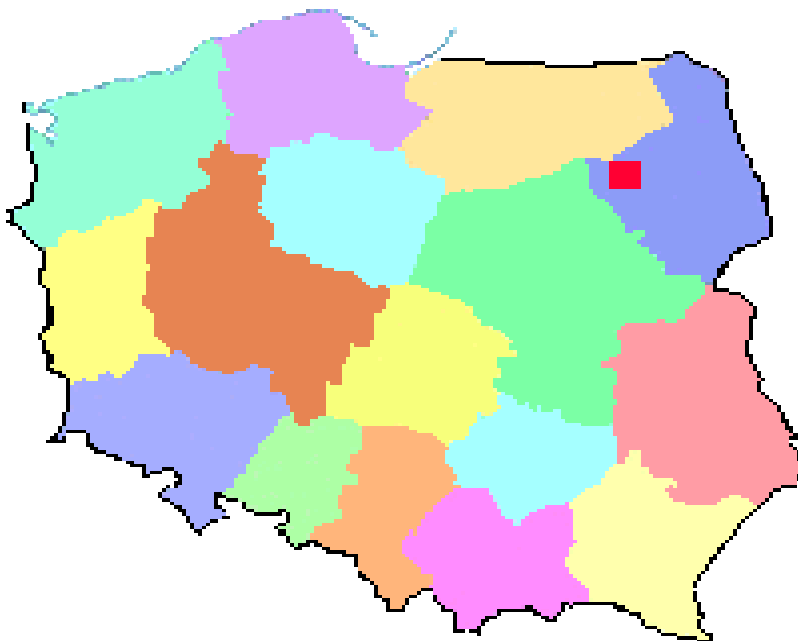
Gmina Mały Płock sąsiaduje z następującymi gminami:

- ✓ od północy z gminą Kolno,
- ✓ od wschodu z gminą Stawiski (obie gminy należą do powiatu kolneńskiego),
- ✓ od południa z gminami Piątnica, Łomża, Nowogród,
- ✓ od zachodu z gminą Zbójna (ostatnie cztery gminy należą do powiatu łomżyńskiego).

Gmina posiada dobrą dostępność komunikacyjną, przez jej teren przebiega droga krajowa nr 63 łącząca Łomżę z Giżyckiem (i dalej do Bartoszyc i Obwodu Kaliningradzkiego). Droga ta ma duże znaczenie komunikacyjne dla ruchu turystycznego związanego z dojazdem do jezior mazurskich (głównie tranzyt turystyczny nad jeziora Śniardwy, Mamry). Drogą o dość dużym lokalnym znaczeniu komunikacyjnym jest również droga nr 648 łącząca miejscowości Korzeniste i Kąty. Biegnie ona z południowego zachodu ku północnemu wschodowi (tranzyt

Olsztyn – Nowogród – Stawiski – Suwałki – Białoruś). Oprócz funkcji komunikacyjnej przypisanej jej jako drodze wojewódzkiej, może ona pełnić funkcje drogi awaryjnej oraz tranzytowej i turystycznej.

Rysunek 1 Położenie gminy

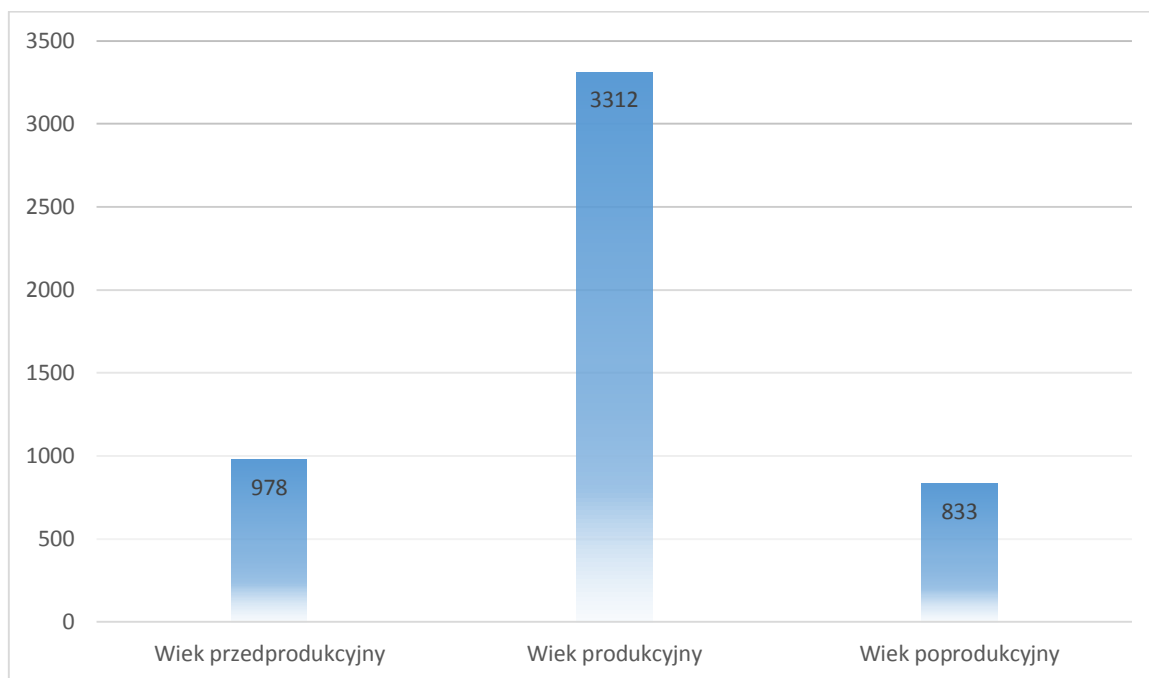

Źródło: www.regioset.pl

5.1.2. Ludność

Według danych będących w posiadaniu Urzędu Gminy w Małym Płocku liczba ludności w gminie według stanu na 31.12.2014 r. wynosiła 5123 osób. Pod względem gęstości zaludnienia wynoszącej 37 osób/km² obszar gminy zalicza się do średnio zaludnionych terenów województwa, przy średniej dla województwa podlaskiego na poziomie 59,4 os./km². Analizując dostępne dane, można zaobserwować tendencję spadkową liczby mieszkańców, która w ostatnich latach ulega stopniowemu nasileniu. Zmniejszenie się liczby mieszkańców związane jest z odpływem ludności najczęściej do okolicznych miast w poszukiwaniu pracy. Na koniec roku 2014 w gminie było 2549 kobiet oraz 2574 mężczyzn. W związku z odpływem ludności można zaobserwować niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej ludności. Analizując ludność według struktury wieku należy zauważyć, że odsetek dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym wynosił zaledwie 19%. W ostatnich kilku latach dało się zauważyć duży spadek udziału tej grupy w stosunku do ogółu ludności. Natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym wynosił 65% zaś odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym wynosił 16%. W grupie ludności w wieku poprodukcyjnym możemy zaobserwować nieznaczny wzrost na przestrzeni ostatnich kilku lat. Strukturę wieku ludności gminy w podziale na przedziały wiekowe obrazuje rysunek 1. Po przeanalizowaniu danych można dojść do wniosku, że społeczeństwo gminy starzeje się.

Rysunek 2 Struktura wiekowa mieszkańców gminy

Dane dotyczące liczby ludności, liczby urodzeń i zgonów oraz wynikający z tego współczynnik przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich kilku lat przedstawia tabela 1. Pomimo niewielkiego odcinka czasu możemy zaobserwować niekorzystne zjawisko, jakim jest ujemny współczynnik przyrostu naturalnego, który przyjął wysokie wartości w latach 2013 i 2014 i prawdopodobnie utrzyma się w przyszłości.

Tabela 1 Wskaźniki przyrostu naturalnego

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	Ludność	5317	5229	5256	5212	5195	5157	5123
2	Urodzenia	50	73	66	51	61	44	33
3	Zgony	60	58	54	55	49	68	57
4	Współczynnik przyrostu naturalnego	-1,88	2,87	2,28	-0,76	2,3	-4,65	-4,68
5	Zmiany liczby ludności (2003 r. =100%)	100	98,3	98,8	98	97,7	96,9	96,3

W okresie 2003 – 2014 liczba ludności gminy Mały Płock zmniejszała się. W konsekwencji w 2014 roku liczba mieszkańców gminy wynosiła 96,3% liczby ludności z początku tego okresu (Tabela 1).

Problemem w rozwoju Gminy Mały Płock stał się niż demograficzny, wkraczający w wiek produkcyjny i zmiana modelu współczesnej rodziny, skutkujące sukcesywnym spadkiem liczby urodzeń, co wyraźnie widać w latach 2013 i 2014.

Ujemny współczynnik przyrostu naturalnego oraz opuszczanie gminy przez młodych mieszkańców w poszukiwaniu pracy powodują stopniowe wyludnianie się jej, na co wpływa obecna sytuacja gospodarcza. Należy zatem podjąć działania mające na celu zahamowanie tego niekorzystnego zjawiska.

5.2. Środowisko przyrodnicze

5.2.1. Rzeźba terenu

Pod względem geomorfologicznym teren gminy położony jest na Wysoczyźnie Kolneńskiej, w strefie młodoglacjalnej, uformowanej w czasie ostatniego zlodowacenia. Deniwelacje i zróżnicowane spadki terenu czynią go malowniczym, ale stwarzają istotne uwarunkowania dla rolnictwa, komunikacji i rozwoju sieci osadniczej. Wielopoziomowa pokrywa osadów polodowcowych powoduje, że kopaliny użyteczne związane są z utworami czwartorzędowymi. Szczególnie obficie występują piaski i żwiry.

5.2.2. Klimat

Klimat gminy ma cechy wyraźnie kontynentalne o niskich temperaturach powietrza. Obszar gminy znajduje się w dominującej zachodniej cyrkulacji mas powietrza. Częstość napływu mas powietrza z kierunku zachodniego w gminie wynosi 40%, podczas gdy z kierunku wschodniego 26%. W latach 1966 – 1995 średnioroczna prędkość wiatru wynosiła 2,6 m/s. Największe prędkości wiatru osiąga w miesiącach zimowych i waha się w przedziale 2,9 – 3,3 m/s.

Temperatura powietrza mierzona w latach 1966 – 1995 wynosiła średnio w skali roku 7,6°C. Obszar gminy leży w chłodnym rejonie polski. Najchłodniejszym miesiącem jest zazwyczaj styczeń (średnia temperatura -3,2°C), a najcieplejszym lipiec (średnia temperatura 17,9°C). Średnio w ciągu roku obserwuje się około 135 dni przymrozkowych (z temperaturą minimalną poniżej zera). Dni mroźnych (temperatura maksymalna poniżej zera) obserwuje się około 58, a dni bardzo mroźnych około 30 (temperatura maksymalna poniżej -10 °C). Dni mroźne i bardzo mroźne najczęściej obserwowane są w styczniu. Okres wegetacyjny trwa ok. 200 dni i należy do najkrótszych w porównaniu do innych rejonów kraju.

Dominującą postacią zasilania atmosferycznego na terenie gminy są opady deszczu, a ich suma roczna kształtuje się na średnim poziomie 580mm. Średnio w roku na obszarze gminy jest 170 dni z opadem. Największą średnią sumą opadów występuje w lipcu (74 mm), natomiast najniższa w styczniu (33mm). Średnia grubość pokrywy śnieżnej w latach 1966 – 1995 wynosiła 8 cm, przy czym średnia liczba dni z pokrywą śnieżną wynosiła 68 dni.

5.2.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Zasoby wodne gminy stanowią wody powierzchniowe i wody podziemne. Teren gminy Mały Płock położony jest w zlewni rzeki Narew. Głównym jej ciekim jest rzeka Skroda, stanowiąca lewy dopływ Pisy. Odwadnia ona zachodnią i północną część gminy. Pozostała część gminy jest odwadniana bezpośrednio do Narwi za pośrednictwem rzeki Cetna. Ponadto na niewielkim odcinku południowej granicy gminy przepływa rzeka Narew. Wody stojące występują nielicznie. Stanowią je niewielkie stawy oraz zbiorniki przeciwpożarowe. Uzupelnienie sieci wód powierzchniowych stanowią rowy i kanały melioracyjne. Wody powierzchniowe na terenie gminy zajmują obszar 64,33 ha, w tym:

- ✓ wody płynące – 8,07 ha,
- ✓ wody stojące – 0,29 ha,
- ✓ rowy i kanały melioracyjne – 55,97 ha.

Wody podziemne stanowią główne źródło zaopatrzenia mieszkańców gminy, a także rolnictwa i przemysłu. Pobierana woda używana jest do celów komunalnych, rolnictwa i przemysłu (do celów produkcyjnych). Zasoby wód podziemnych dzieli się na zasoby dyspozycyjne i zasoby eksploatacyjne. Zasoby eksploatacyjne określa się dla eksploatowanych ujęć wód podziemnych. Zatwierdzone zasoby wód eksploatacyjnych w obrębie gminy wynoszą 234,4 m³/g tj. 5625,6 m³/d. W gminie na terenach niezwodociągowanych obserwuje się deficyt zasobów eksploatacyjnych.

5.2.4. Zasoby leśne

Na terenie gminy Mały Płock lasy zajmują powierzchnię 3058 ha. Lesistość gminy wynosi 21,83%. W strukturze władania przeważają lasy niepaństwowe zajmujące 1891 ha, czyli 61,83 % powierzchni leśnej. Pozostałe 1167 ha lasów administruje Nadleśnictwo „Łomża”, obręb Mały Płock. Lasy państwowe stanowią trzy odrębne kompleksy położone w uroczyskach: Podporyte, Góry i Mały Płock. Niewielka powierzchnia leśna znajduje się w posiadaniu Stacji Hodowli Roślin w Stawiskach (położona w obrębie terenów wsi Korzeniste).

Lasy niepaństwowe składają się z czterech większych kompleksów (o powierzchni powyżej 100 ha) w obrębie terenów wsi: Kąty, Chłudnie, Rogienice Wielkie, Rudka - Skroda i osiem kompleksów leśnych o powierzchni od 50 – 100 ha (południowa część gminy). Poza tym występuje szereg mniejszych powierzchni leśnych rozrzuconych po całym obszarze gminy.

Większość lasów gminy stanowią drzewostany iglaste, głównie sosna. Stanowią one około 85 % ogólnej powierzchni leśnej. Pozostałe 15 % stanowią drzewostany liściaste o przewadze olszy, brzozy i dębu.

W zależności od warunków glebowych, klimatycznych i wodnych wytworzyły się różne typy siedliskowe lasów. Około 40 % powierzchni leśnej zajmuje las mieszany, posiadający drzewostany wielogatunkowe z przewagą sosny, świerka i dębu. Występuje on głównie we

wschodniej części gminy (uroczysko Podporyte) oraz na mniejszych powierzchniach na pozostałym obszarze. Znaczną powierzchnię, głównie w centralnej części gminy, zajmują lasy na siedlisku boru mieszanego świeżego i boru świeżego. W drzewostanie dominuje sosna z domieszką świerku i brzozy. W dnach dolin rzecznych i zagłębieniach terenowych występują lasy, na siedliskach wilgotnych (olchy, lasy mieszane wilgotne, itp.).

W strukturze wieku dominują lasy młode w wieku do 40 lat. Większe powierzchnie lasów starszych w wieku poniżej 60 lat występują w północno – wschodniej części gminy (obręb Podporyte i Mały Płock).

Granice polno – leśne w sąsiedztwie większych kompleksów leśnych są naturalnie ukształtowane za wyjątkiem niewielkich fragmentów granic, które stanowią enklawy i półenklawy leśne o bardzo niskiej bonitacji gleb. Należy dążyć do wyrównania tych granic poprzez leśne uproduktywnianie lub zmianę gruntów leśnych na użytki rolnicze (gdy grunty leśne wykazują wyższą bonitację i są przydatne dla rolnictwa). Biorąc pod uwagę lesistość gminy, wskaźnik nasycenia terenu gminy zadrzewieniami łącznie z sadami i parkami powinien wynieść 4 % ogólnej powierzchni użytków rolnych.

Z uwagi na znaczny udział gleb słabych i bardzo słabych możliwości w zakresie zalesień są znaczne. Gleby klasy RzVI i RszVI oraz nieużytki, a więc tereny kwalifikujące się do zalesienia zajmują łącznie powierzchnię 310,56 ha (w tym nieużytki 100,01 ha).

Realizując zadrzewienia należy brać pod uwagę następujące lokalizacje:

- szlaki komunikacyjne,
- wiejskie tereny budowlane,
- nieużytki rolnicze i przemysłowe o pow. do 0,10 ha,
- brzegi rzek i zbiorników wodnych,
- obszary źródliskowe oraz strefy ujęć wody.

Zadrzewienia powinny być zakładane w formie rzędowej, pasowej, kępowej i powierzchniowej. Formy rzędowe należy preferować głównie na terenach meliorowanych oraz wzdłuż szlaków komunikacyjnych.

Na pozostałych terenach należy dążyć do zadrzewień pasowych, kępowych i powierzchniowych z uwagi na silniejsze biocenotyczne oddziaływanie takich form na otoczenie oraz większą ich odporność na ewentualne zagrożenie z zewnątrz

5.2.5. System obszarów chronionych

Na mocy Uchwały nr X/46/82 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łomży, zachodnia i południowo – zachodnia część gminy została włączona do strefy chronionego krajobrazu.

Fragmencie chronionego krajobrazu Pradoliny Pisy stanowi część gminy położona na zachód od linii biegnącej wzdłuż rzeki Skroda, a od wsi Ruda-Skroda wzdłuż drogi Ruda-Skroda – Kupnina.

Natomiast południowo – zachodnia część gminy położona na południe od drogi łączącej wieś Nagórki – Chłudnie – Kupnina stanowi fragment obszaru chronionego krajobrazu Pradoliny Narwi.

Obydwie te strefy obejmuje obszar, ustanowiony rozporządzeniem nr 14/98 Wojewody łomżyńskiego z dnia 19.05.1998 roku w sprawie ustalenia obszaru krajobrazu chronionego Równiny Kurpiowskiej i Doliny Dolnej Narwi na terenie województwa łomżyńskiego i zasad korzystania z tego obszaru (opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Województwa łomżyńskiego z 1998 roku Nr 6).

Zgodnie z w/w rozporządzeniem na obszarze tym należy wprowadzać następujące zasady zagospodarowania przestrzennego:

- zakaz lokalizacji nowych i rozbudowy istniejących obiektów powodujących zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby lub też uciążliwych dla otoczenia, mogących pogorszyć stan środowiska ,
- lokalizację obiektów o charakterze turystycznym i rekreacyjnym ograniczyć do terenów niezalesionych,
- nadać wszelkiemu budownictwu oraz wszelkim urządzeniom technicznym i komunikacyjnym cechy estetycznego wyglądu harmonizującego z otaczającym krajobrazem,
- dążyć do zalesienia wszystkich gruntów nieprzydatnych dla gospodarki rolnej.

W zakresie gospodarki leśnej Decyzją nr 14 z 28.07.2000r. Ministra Środowiska zostały ustanowione lasy wodochronne o powierzchni łącznej 250 ha (obręb leśny Mały Płock w oddziałach: 15, 17, 52, 55-57, 59, 60-70, 73, 75, 88, 90-99, 101, 102, 105-109, 112, 124, 125, 128, 129, 130, 133, 136A, 142).

W zakresie gospodarki rolnej i melioracji:

- czynności wodno – melioracyjne projektować w sposób niepowodujący szkody w ekosystemach leśnych oraz zbiorowiskach roślinności torfowej,
- wstrzymać lokalizację przemysłowych ferm hodowlanych – bezściółkowych i produkujących gnojowicę.

Ponadto na terenie gminy wyznaczono dwa pomniki przyrody (Zarządzenie Nr 54/82 Wojewody łomżyńskiego z dnia 26.10.1982 r.). Stanowią je:

- Aleja sosnowa – 92 sztuki w wieku około 100 lat, znajdująca się przy drodze Kisielnica – Kolno na odcinku 11,850 – 13,700 km (koło wsi Korzeniste);
- Dwie zrosnięte sosny o obwodach 60 i 50 cm i wysokości ok. 18 m. znajdujące się przy drodze Mały Płock – Wygrane.

Podlegają one ścisłej ochronie polegającej na: zakazie wycięcia, zniszczenia bądź uszkodzenia. Zabrania się także lokalizowania w bezpośrednim sąsiedztwie jakichkolwiek obiektów mogących stanowić zagrożenie dla ich istnienia.

Chronione powinny być dwa parki podworskie znajdujące się we wsi Mały Płock (przy Komisariacie Policji) i we wsi Korzeniste.

Wszelkie przedsięwzięcia na terenie lub w sąsiedztwie w/w obiektów wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

Akcesja Polski do Unii Europejskiej spowodowała, że pojawiła się nowa forma ochrony przyrody – Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000. Składają się na nią:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) – wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie dziko żyjących ptaków, tzw. Dyrektywy Ptasiej,
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO)- wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. Dyrektywy Siedliskowej zwanej też Habitatową dla siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I oraz gatunków roślin i zwierząt wymienionych w załączniku II do Dyrektywy.

Wyznaczone na podstawie tych dyrektyw obszary częściowo nakładają się na siebie. Ponadto w wielu przypadkach objęte były one już ochroną prawną pokrywając się częściowo z siecią obszarów województwa. Zachodnia część terenu gminy w okolicach miejscowości Chłudnie i Włodki objęta jest obszarem zaliczanym do sieci Natura 2000, a jest to Dolina Dolnej Narwii.

Zagrożenia obszarów chronionych

Środowisko przyrodnicze narażone jest na wiele zagrożeń które w takim samym stopniu dotyczą obszarów chronionych. Jednakże część z tych zagrożeń może być szczególnie groźna dla tych właśnie obszarów. Na szczęście na obszarze gminy intensywność tych zagrożeń nie jest wielka nie mniej jednak część z nich występuje, a do najważniejszych należy zaliczyć:

- intensyfikacja rolnictwa,
- zagrożenia związane z gospodarką komunalną,
- nadmierna eksploatacja związana z rekreacją.

5.3. Kultura

Kultura odgrywa wielką rolę w budowaniu tożsamości i samoidentyfikacji mieszkańców. Dzięki niej następuje integracja ludzi z miejscem zamieszkania. Pełni ponadto rolę promocji gminy i regionu przedstawiając unikalne dla tego regionu obyczaje, sztukę. Potencjał kulturalny jak i intelektualny gminy kształtowany jest m.in. przez sieć instytucji kultury. Instytucje kultury prowadzące działalność na terenie gminy Mały Płock:

- Gminny Ośrodek Kultury w Małym Płocku którego celem jest prowadzenie działalności kulturalnej polegającej na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury, a w szczególności prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej

- i zaspakajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej,
- Świetlice Wiejskie w Rogienicach Wielkich, Kątach, Cwalinach Dużych, Starym Rakowie i Korzenistem – prowadzące działania na rzecz mieszkańców, organizujące wydarzenia skupiające różne grupy społeczne

Gmina Mały Płock to również szereg wydarzeń kulturalnych, które już na stałe wpisały się w kalendarz imprez kulturalnych regionu:

- **Dni Małego Płocka** - co roku w czerwcu w Małym Płocku odbywają się Dni Małego Płocka. Jest to impreza cykliczna organizowana nieprzerwanie od 2006 roku. Najistotniejszym elementem tych obchodów jest przygotowywany corocznie festyn przyciągający tłumy mieszkańców gminy jak i gości z zewnątrz. Na przybywających czeka masa atrakcji. Są występy zespołów folkowych, lokalnych, ale także zapraszane są gwiazdy muzyki rozrywkowej. Podczas festynu można również brać udział w konkursach organizowanych dla rodzin i dzieci, a dla miłośników muzyki disco jest zabawa ludowa trwająca do późnych godzin nocnych. Organizatorem imprezy jest Gminny Ośrodek Kultury w Małym Płocku.
- **Dożynki Gminne** - kolejną cykliczną imprezą są Dożynki Gminne. Święto dziękczynienia za ukończenie żniw i prac polowych. Niewątpliwymi atrakcjami jest przemarsz barwnego, dożynkowego korowodu, przy akompaniamencie orkiestry dętej z udziałem mieszkańców gminy, pocztów sztandarowych, ale co najważniejsze z wieńcami, które przygotowują wszystkie sołectwa, a także wszystkie szkoły funkcjonujące na terenie gminy. W ramach dożynek organizowany jest również festyn z występami zespołów ludowych, można spróbować lokalnych przysmaków, a także bawić się przy do późna przy dźwiękach zespołów disco.
- **Boże Narodzenie w sercach dzieci** - zgodnie z wieloletnią tradycją w styczniu w Gminnym Ośrodku Kultury w Małym Płocku organizowane są prezentacje pt. „Boże Narodzenie w sercach dzieci”. Impreza ta, to nic innego jak pielęgnowanie tradycji bożonarodzeniowej wśród młodego pokolenia. W świąteczny klimat wprowadzają zgromadzoną publiczność przygotowane przez młodzież jasełka. Śpiewane kolędy, pastorałki oraz teatralne przedstawienia treści tradycji chrześcijańskiej narodzenia Dzieciątka Jezus napełniają wszystkich świąteczną radością i sprawiają, że wszyscy czują magię minionych świąt.

5.3.1. Zabytki

Pod względem zasobów dziedzictwa kulturowego Gmina Mały Płock charakteryzuje się znacznymi walorami. Do najciekawszych zabytków należy zaliczyć zabytkowy dworek wybudowany na początku XIX wieku, jest też kościół z 1888 roku, zniszczony w okresie I wojny

światowej, a następnie odbudowany w roku 1926. Nie brakuje też zabytkowych budynków folwarcznych pochodzących z XIX wieku. Warto obejrzenia jest również kompleks bunkrów z okresu II wojny światowej wybudowanych w ramach linii umocnień zwanej potocznie Linią Mołotowa oraz grodzisko datowane na XII wiek.

5.4. Społeczeństwo

5.4.1. Rynek pracy

Decydujące znaczenie w lokalnej gospodarce odgrywają mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które zapewniają zatrudnienie i dochody mieszkańcom gminy. Na terenie gminy wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych przypadających na 10000 mieszkańców wynosi 438.

Poziom wielkości zatrudnienia w gminie warunkują w głównej mierze:

- a) cechy demograficzne ludności – udział ludności w wieku produkcyjnym, poziom wykształcenia ludności;
- b) poziom rozwoju gospodarczego obszaru gminy;
- c) poziom aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym;
- d) stan zdrowotny ludności w wieku produkcyjnym.

Gmina Mały Płock jest gminą o dominującym udziale rolniczym w strukturze gospodarczej. Poza sektorem rolniczym i publicznym (urząd gminy, szkoły, służba zdrowia) mieszkańcy gminy zajmują się handlem, drobnymi usługami dla ludności miejscowej i przyjezdnej. Najważniejsze profile gospodarcze to:

- handel
- usługi budowlane
- usługi stolarskie
- usługi transportowe
- prace leśne, ścinka drzew

Tabela 2 Pracujący wg innego podziału niż PKD w roku 2013

Pracujący wg płci	jednostka	Ilość
ogółem	osoba	288
kobiety	osoba	103
mężczyźni	osoba	125

Źródło: www.stat.gov.pl

Podstawowe problemy na lokalnym rynku pracy w gminie Mały Płock są związane i wynikają z rozwoju głównie jednej gałęzi gospodarki, jaką jest rolnictwo. Ze względu na swoją wyraźną specyfikę, obszar ten jest mało atrakcyjny dla ludzi młodych. W długim okresie czasu dalszy brak alternatywy w zakresie wyboru kierunku rozwoju zawodowego może determinować niekorzystne procesy i zjawiska gospodarcze, jak i społeczne w odniesieniu np. do sytuacji demograficznej czy ogólnej jakości życia mieszkańców.

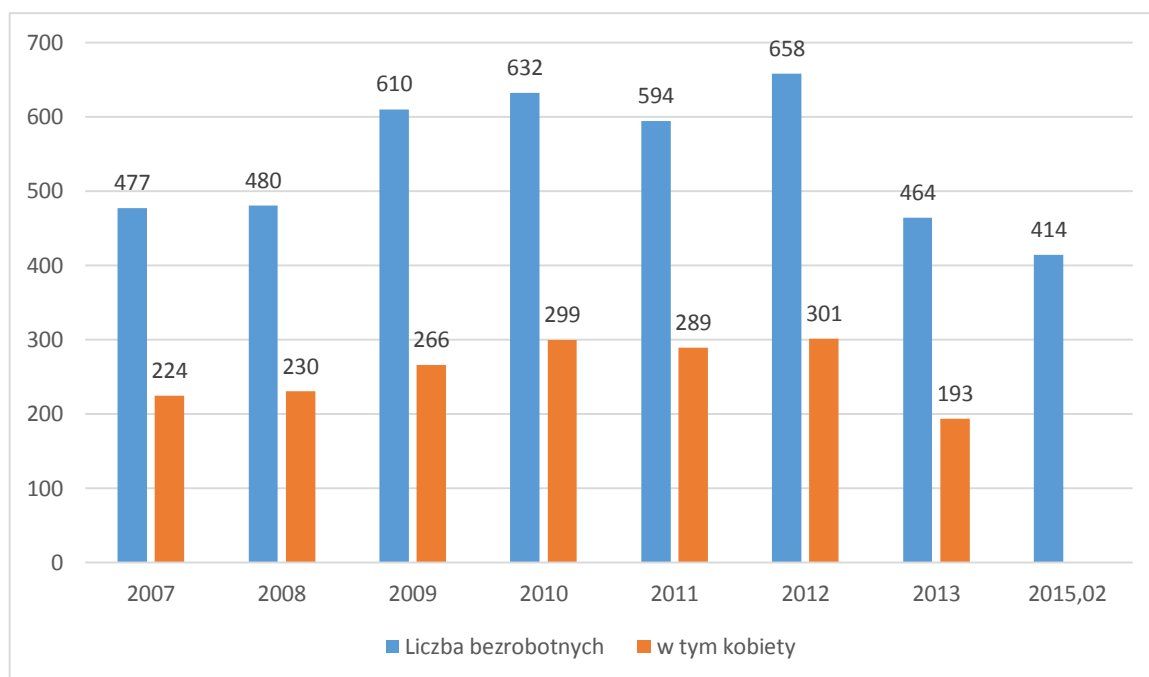
5.4.2. Bezrobocie

Gminę Mały Płock wyróżnia trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy. Świadczy o tym zarówno wysoka stopa bezrobocia rejestrowanego, jak i utrzymująca się niekorzystna struktura bezrobocia (osób bezrobotnych). W ujęciu rocznym, od 2007 do 2012 roku stopa bezrobocia sukcesywnie wzrastała. Natomiast w latach 2013 i 2014 tendencja wzrostowa zdecydowanie się odwróciła i można zaobserwować duży spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy i w porównaniu do rekordowego roku 2012, kiedy to liczba bezrobotnych wyniosła 658 osób to według stanu na koniec lutego 2015 roku bez pracy pozostawało 414 osób, czyli aż o 244 osoby mniej, to należy zaznaczyć, że wartości dla gminy znacznie przewyższają zarówno poziom bezrobocia dla Polski, jak i województwa podlaskiego.

Niekorzystnie kształtuje się struktura osób bezrobotnych według wieku. Poważnym problemem gminy Mały Płock jest bardzo wysoki udział osób najmłodszych wśród ogółu bezrobotnych. Osoby dopiero wchodzące na rynek pracy, do 25 roku życia, stanowią ponad 33% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w gminie. Dodatkowo w 2013 roku udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród ogólnej liczby bezrobotnych wynosił w 6,5% wobec 6,3% dla województwa podlaskiego i średnio 5,6% dla Polski. Tendencja ta od 2009 roku nie wykazuje większych zmian. Dane te są istotnym sygnałem świadczącym o małej atrakcyjności lokalnego rynku pracy dla osób młodych.

Należy również podkreślić bardzo wysoki udział bezrobotnych bez kwalifikacji, którym najtrudniej jest znaleźć zatrudnienie. Według stanu na koniec lutego 2015 roku stanowili oni 43% ogółu bezrobotnych.

Rysunek 2 Struktura bezrobocia

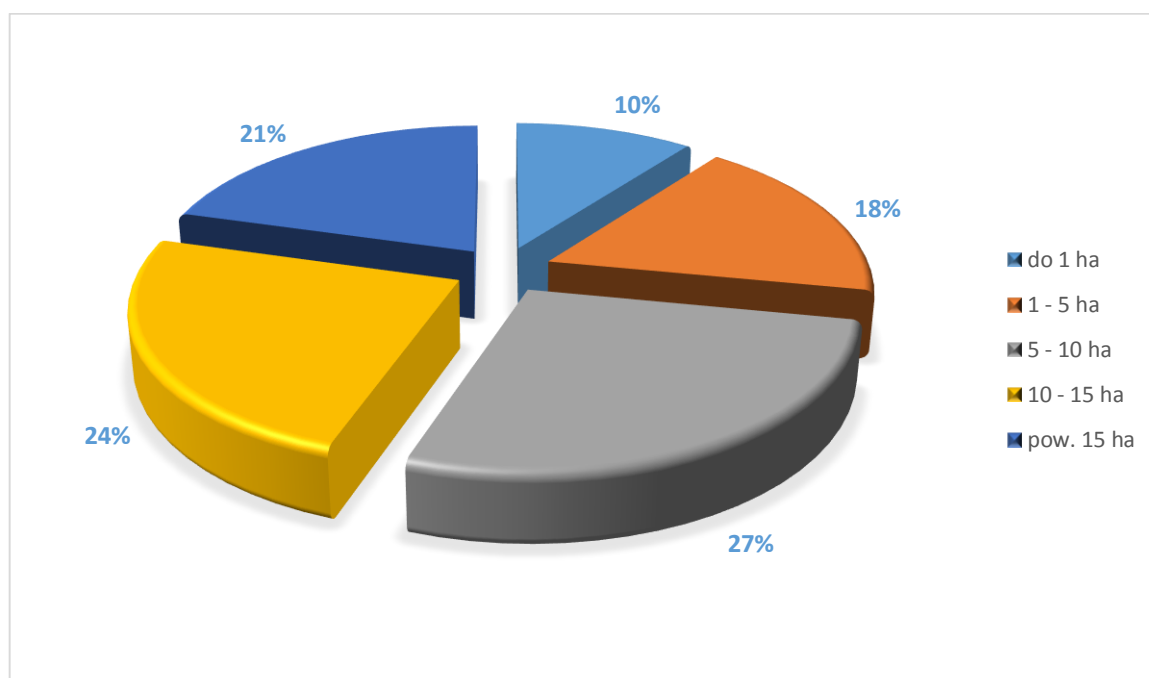
Źródło: stat.gov.pl

Na terenie gminy Mały Płock obserwuje się bardzo duży (73%) udział osób długostrwale bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż rok. Zjawisko długo utrzymującego się wysokiego bezrobocia niesie za sobą niekorzystne skutki społeczne i gospodarcze. Konsekwencjami bezrobocia dla większości bezrobotnych są: pogorszenie standardu życia, problemy z zagospodarowaniem czasu wolnego, izolacja społeczna, ograniczenie lub zaniechanie uczestnictwa w życiu politycznym i kulturalnym. Skutkiem bezrobocia jest również wzrost przestępczości, alkoholizm, narkomania, przemoc domowa, marginalizacja społeczna oraz wzrost szarej strefy gospodarki.

5.5. Gospodarka

Gmina Mały Płock ma charakter typowo rolniczy. W roku 2010, w gminie funkcjonowało 849 gospodarstw rolnych. W strukturze gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa średniobszarowe (średnia powierzchnia 5 – 10 ha). Gospodarstwa te cechuje wysoki poziom nowoczesnego usprzętowania. Ponad 71% z nich wyposażona jest w ciągniki i inne zaawansowane sprzęty rolnicze. Gospodarstwa duże (pow. 15 ha) stanowią trzecią co do wielkości część w analizowanej strukturze (niemal 21%, czyli 175 gospodarstw rolnych). Ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych gminy Mały Płock może stanowić potencjał do większej dywersyfikacji produkcji rolniczej.

Rysunek 2 Struktura Gospodarstw rolnych według powierzchni w 2010 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Do głównych specjalizacji rolniczych Gminy Mały Płock należy zaliczyć:

- produkcję mleka – jest to dominująca specjalizacja w obszarze rolnictwa w Gminie Mały Płock. Specjalizacja ta wpisuje się w charakter działalności rolniczej w całym regionie, bowiem województwo podlaskie, zaraz po mazowieckim, zajmuje drugą pozycję w zakresie produkcji mleka krowiego i wyróżnia się największą dynamiką wzrostu w tym obszarze wśród pozostałych województw,
- produkcję zwierzęcą – oprócz chowu krów mlecznych, obejmuje ona również hodowlę trzody chlewnej.
- produkcję roślinną – ze względu na przewagę gleb średniej i niskiej jakości oraz stosunkowo zmienny klimat w produkcji roślinnej, dominują uprawy zbóż i ziemniaków.

Jakość gleb gminy nie sprzyja wysokiej produktywności oraz ma duże znaczenie przy wyborze kierunku produkcyjnej działalności rolniczej. W większości są to grunty najniższych klas bonitacyjnych. Wśród gruntów ornych dominują grunty klasy IV b, V i VI stanowiąc łącznie 74,48% użytków rolnych. Z danych wynika, że na terenie gminy nie występują najbardziej wartościowe gleby klas I i II, zaś grunty klasy III zajmują zaledwie 3,58% ogółu użytków. Wśród użytków zielonych dominują grunty klas IVa i V stanowiąc 83,46% ich powierzchni.

Podział użytków rolnych z uwzględnieniem klas bonitacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3 Użytki rolne

Klasa bonitacyjna	Grunty orne powierzchnia w ha	Grunty orne %	Użytki zielone powierzchnia w ha	użytki zielone %	Użytki rolne powierzchnia w ha	Razem użytki rolne %
I	0	0,00%	0	0%	0	0%
II	0	0,00%	0,1236	0,004%	0,1236	0,004%
III a	10,9686	0,152%	159,3447	5,05%	170,3133	1,64%
III b	201,7495	2,80%	0	0%	201,7495	1,94%
IV a	821,4813	11,36%	1455,14	46,17%	2276,6213	21,94%
IV b	1759,8817	24,34%	0	0%	1759,8817	16,95%
V	2485,4507	34,38%	1175,35	37,29%	3660,8007	35,26%
VI	1927,5184	26,66%	362,24	11,49%	2289,7584	22,06%
VI z	22,168	0,31%	0	0%	22,168	0,21%
Razem	7229,2182	100,00%	3152,1983	100,00%	10381,4165	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mały Płock

W strukturze użytkowania gruntów dominującą formą są użytki rolne zajmujące 74,18% ogólnej powierzchni gminy. Strukturę użytkowania gruntów w gminie przedstawia tabela 4.

Tabela 5 Struktura gruntów wg sposobu użytkowania

Wyszczególnienie	ha	%
Powierzchnia ogólna	14006	100,00%
Użytki rolne	10389	74,18%
grunty orne	7162	51,13%
sady	26	0,19%
łąki	1209	8,63%
pastwiska	1992	14,22%
Wody	38	0,27%
Lasy i grunty leśne	3058	21,83%
użytki kopalne	16	0,11%
tereny komunikacyjne	364	2,6%
tereny osiedlowe	36	0,26%
tereny różne	2	0,01%
Pozostałe grunty i nieużytki	103	0,74%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mały Płock

Wśród użytków rolnych główną rolę pełnią grunty orne stanowiące 51,13% ogólnej powierzchni gminy.

Uwzględniając duży potencjał w zakresie ogólnej produkcji zwierzęcej, korzystne warunki środowiskowe, brak uciążliwego przemysłu, sąsiedztwo licznych kompleksów leśnych, Gmina ma także podstawy i możliwości do rozwoju produkcji żywności ekologicznej. Proponowana specjalizacja wydaje się być szczególnie atrakcyjna w kontekście ogólnoswiatowych trendów związanych ze wzrostem zainteresowania społeczeństwa tradycyjnymi i ekologicznymi produktami lokalnymi oraz kuchnią regionalną. Aktualnie na terenie Gminy Mały Płock obserwuje się jednak brak indywidualnego przetwórstwa mleka i produkcji tradycyjnych wyrobów mlecznych.

Podstawową specjalizacją gospodarczą Gminy Mały Płock jest zatem przede wszystkim produkcja mleka. Należy jednak zwrócić uwagę, że pociąga to za sobą brak tendencji do rozwoju rolnictwa w specjalizacjach innych niż produkcja mleczna. Ma to swoje konsekwencje również dla lokalnego rynku pracy. Gmina boryka się z problemem braku znaczących pracodawców w sektorach innych niż rolnictwo. To skutkuje bardzo mało zróżnicowaną ofertą pracy.

5.5.1. Potencjał gospodarczy dla rozwoju funkcji turystycznych

Ze względu na walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Gminy Mały Płock, jeden z wiodących kierunków rozwojowych Gminy, decydujący o jego specyfice i atrakcyjności w skali regionalnej oraz ponadregionalnej, może w przyszłości stanowić turystyka. Dodatkowym czynnikiem sprzyjającym jest lokalizacja Gminy, zarówno w kontekście położenia na styku trzech województw (podlaskiego, mazowieckiego i warmińsko-mazurskiego), jak i bliskości mazurskich

jezior, mogącej skutkować zatrzymaniem na terenie Gminy części potoków ruchu turystycznego zmierzającego w kierunku Mazur.

Podstawowy problem stanowi jednak słabo rozwinięta baza turystyczna w Gminie Mały Płock. Analiza aktywności podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 swoją aktywność w tym obszarze deklarowało jedynie 3 podmioty. W ciągu ostatnich lat brak widocznych działań w zakresie wzbogacenia i większego zróżnicowania oferty noclegowej i gastronomicznej.

Mankamentem dla rozwoju sfery turystycznej w Gminie Mały Płock jest niedostateczny bądź całkowity brak promocji atrakcji turystycznych. Oznakowanie niektórych szlaków, ścieżek, czy obiektów, posiadających walory turystyczne jest niewystarczające, występuje trudność w dotarciu do informacji o atrakcyjnych turystycznie miejscach czy imprezach charakterystycznych dla tego obszaru, promujących lokalną tradycję i kulturę.

W związku z dogodnymi walorami środowiska przyrodniczego, brakiem zanieczyszczenia środowiska, bogactwem lasów, w Gminie Mały Płock występują duże możliwości rozwoju gospodarstw agroturystycznych. Aktualnie na terenie Gminy praktycznie brak podmiotów realnie pełniących funkcję agroturystyczną (teoretycznie wskazywanych jest ok. 5 jednostek przystosowanych do tego rodzaju działalności).

Pewne specyficzne walory turystyczne Gminy Mały Płock, wynikające zarówno z uwarunkowań przyrodniczych, jak i historycznych, mogą stanowić istotny potencjał do stworzenia specjalizacji turystycznej. Stworzenie atrakcyjnej i kompleksowej oferty dla turystów warunkowane jest przede wszystkim działaniami związanymi z doinwestowaniem infrastrukturalnego zaplecza turystycznego Gminy oraz jej odpowiednią promocją.

5.6. Infrastruktura techniczna

5.6.1. Układ drogowy

System komunikacji stanowi jeden z podstawowych elementów zagospodarowania układu przestrzennego gminy. Spełnia on w stosunku do niego funkcję usługową, która polega na zaspokojeniu podstawowych potrzeb w zakresie przewozu ludzi i towarów. Sprawne funkcjonowanie systemu komunikacji jest czynnikiem decydującym o szybkości rozwoju danego regionu. Atrakcyjna komunikacja oznacza dobrą dostępność nawet przy zwiększonej ruchliwości ludności poruszającej się własnym samochodem.

Sieć drogową na terenie Gminy tworzą drogi powiatowe, gminne oraz krajowe. Zarządcami dróg, do właściwości których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy administracji rządowej i samorządowej:

- dróg powiatowych – Zarząd Powiatu,
- dróg gminnych – Wójt.
- dróg krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Droga krajowa nr 63 ma szczególnie znaczenie dla ruchu turystycznego odbywającego się w kierunku jezior mazurskich. Średnie natężenie ruchu na odcinku drogi krajowej 63 pomiędzy Kisielnicą a Kolnem oszacowano w 2010 roku na poziomie około 5000 poj./dobę. Należy zauważyć jednak, że DK 63 szczególnie intensywnie wykorzystywana jest sezonowo jako międzyregionalny samochodowy szlak turystyczny, głównie w okresie urlopowo-wakacyjnym, w weekendy i dni świąteczne.

Drogi gminne stanowią ważną część szlaków komunikacyjnych gminy. To dość dobrze rozwinięta sieć dróg lokalnych łączących ze sobą wszystkie drogi wyższego rzędu. Drogi gminne stanowią podstawowy układ komunikacyjny wewnętrzny poszczególnych miejscowości. Przejmują ruch lokalny a także zewnętrzny z dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych. Długość dróg gminnych wynosi 61,5 km z czego zaledwie 12,5 km posiada nawierzchnię twardą (20,3%). W latach 2004 – 2012 długość dróg gminnych o nawierzchni twardej wzrosła niemal o 1/3 (26,4%).

Stan techniczny dróg gminnych należy ocenić jako średni. Gmina od wielu już lat inwestuje w rozwój własnej infrastruktury drogowej dbając o jej jakość i stan techniczny. Jednak wiele dróg wymaga jeszcze gruntownej modernizacji nawierzchni, a w niektórych przypadkach wzmocnienia podbudowy. Drogi wewnętrzne w zdecydowanej większości stanowią drogi gruntowe, pełniące funkcje dojazdową do pól i obszarów leśnych.

Komunikacja autobusowa zarówno państwowa jak i prywatna zapewnia połączenia z Łomżą, Białymstokiem, Olsztynem i Warszawą. Problemem z kolei jest okresowe przeciążenie dróg krajowych ruchem turystycznym i tranzytowym, powodujące utrudnienia w lokalnym ruchu pojazdów i zanieczyszczenie środowiska. Wśród niedogodności i ograniczeń dla rozwoju terytorium wymienić można brak linii kolejowych.

5.6.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Źródłem zaopatrzenia w wodę ludności gminy Mały Płock są wody podziemne. Ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzysta 90% mieszkańców gminy. Pozostała część mieszkańców korzysta z innych form zaopatrzenia w wodę, a mianowicie ze studni kopanych i wierconych. Infrastrukturę techniczną zaopatrzenia w wodę stanowią ujęcia wód (studnie wiercone i stacje uzdatniania wody) oraz sieć wodociągowa. W poniższej tabeli *zaprezentowano istniejące ujęcia i charakteryzujące je parametry.*

Tabela 6 Ujęcia wody z uwzględnieniem ich parametrów technicznych

Nazwa ujęcia (lokalizacja)	Q _{rz} urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody	Q _{pot} istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody	Liczba mieszkańców podłączonych do wodociągu zbiorczego	Długość sieci	Stan techniczny sieci
	m ³ /d	m ³ /d	-	km	-
Ujęcie wody w Rogienicach Wielkich	1258	1730	1793	Razem 28,5 m	bardzo dobry
Ujęcie wody w Korzenistem (Nowe Rakowo, Stare Rakowo i Korzeniste, w którym znajduje się ujęcie wody, jej wiek osiąga 20 lat.)	137	710	1400 (w tym z innych gmin 700)		bardzo dobry

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG w Małym Płocku

Należy zauważyć, że liczba gospodarstw domowych korzystających ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę jak również długość komunalnej sieci wodociągowej systematycznie rośnie przez realizowane przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie wodociągownia.

Stan sieci wodociągowej na terenie gminy jest bardzo dobry, gdyż w znacznej mierze wybudowana została na przestrzeni ostatnich lat. Dotyczy to miejscowości korzystających z ujęcia wody w Rogienicach Wielkich i Janowie. Nieco starszą jest sieć obejmująca miejscowości Nowe Rakowo, Stare Rakowo i Korzeniste gdzie znajduje się ujęcie wody, jej wiek osiąga 30 lat. Ujęcia zaopatrujące gminę dostarczają wodę o wysokiej jakości do celów sanitarno – bytowych i gospodarczych.

Kanalizacja

Prowadzona w gminie gospodarka wodno – ściekowa pozostawia wiele do życzenia. Sieć kanalizacyjna istnieje wyłącznie w Małym Płocku, jej długość wynosi zaledwie 1,2 km na dodatek nie obejmuje całej miejscowości, a jedynie jej część. Istnieją zaledwie 33 przyłącza kanalizacyjne, podczas gdy 90% mieszkańców gminy korzysta ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Pozostałe gospodarstwa domowe korzystają z przydomowych zbiorników bezodpływowych do gromadzenia ścieków, w znacznej mierze zbiorniki te są nieszczelne, co wpływa niekorzystnie na środowisko, zanieczyszczając wody podziemne płytkiego krążenia. Ścieki ze zbiorników przydomowych dowożone są beczkowozami do oczyszczalni ścieków w Małym Płocku.

Oczyszczalnia ścieków

Na obszarze gminy funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków umiejscowiona w Małym Płocku. Wybudowana została 1979 roku na potrzeby ówczesnie powstałej Szkoły Podstawowej w Małym Płocku. Jest to oczyszczalnia BIOBLOK MU – 100 o biologicznej technologii oczyszczania. Jej przepustowość wynosi 100 m³ na dobę, przy czym obecnie

wykorzystywanych jest zaledwie 30% jej mocy przerobowej. W 1993 roku oczyszczalnia została zmodernizowana, wybudowano punkt zlewny ścieków dowożonych.

Oczyszczalnia w Małym Płocku posiada pozwolenie wodnoprawne ważne do 04.06.2022 r. Podczas przeprowadzonej w roku 2014r. kontroli gospodarki wodno-ściekowej zakładu inspektorzy WIOŚ stwierdzili na podstawie badań, że odprowadzane ścieki spełniają warunki pozwolenia wodnoprawnego.

5.6.3. Infrastruktura elektroenergetyczna

Dostawy energii elektrycznej gwarantuje linia przesyłowa wysokiego napięcia 220 kV, prowadząca z elektrowni ciepłej Ostrołęka do stacji rozdzielczej Ełk. Odbiorcy energii elektrycznej obsługiwani są przez posterunki energetyczne w Kolnie i Stawiskach.

Według planów Polskich Sieci Energetycznych w 2015 roku, dla zapewnienia i podniesienia poziomu bezpieczeństwa energetycznego Polski północno-wschodniej, wybudowana zostanie linia wysokiego napięcia 400 kV spinająca polski i litewski system energetyczny¹. Planowana linia przebiegać będzie w bezpośredniej bliskości gminy Mały Płock. Dostęp do płynącej nią energii elektrycznej umożliwią dwie nowe stacje rozdzielcze wysokiego napięcia – Łomża i Ełk-Bis (Rysunek). Docelowy układ systemu dystrybucyjny zaspokoi narastające zapotrzebowanie gminy na energię elektryczną, ułatwi rozwój i ograniczy odizolowanie regionu oraz doprowadzi do poprawy jakości i niezawodności zasilania odbiorców energii elektrycznej.

Rysunek 4 Projektowane sieci elektroenergetyczne

Źródło: ure.gov.pl

¹ www.pse-operator.pl.

Gminę Mały Płock cechuje intensywna produkcja roślinna i hodowlana. Stwarza to duże możliwości rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych (OZE). Dotychczas nie powstała na jego terenie żadna instalacja tego typu, włączając w to elektrownie wodne, słoneczne, wiatrowe czy realizujące technologie współspalania biomasy lub biogazu.²

5.7. Infrastruktura społeczna

5.7.1. Oświata i wychowanie

Edukacja w gminie prowadzona jest w oparciu o szkoły podstawowe i gimnazjum. W roku szkolnym 2014/2015 funkcjonowało tutaj cztery szkoły podstawowe oraz jedno gimnazjum. Przy każdej ze szkół podstawowych funkcjonuje oddział przedszkolny. Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna szkoła średnia.

Aktualny stan szkół w gminie przedstawia tabela 7.

Tabela 7 Szkoły w gminie Mały Płock

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba pracowników pedagogicznych	Liczba pracowników obsługi
1	Gimnazjum w Małym Płocku	267	11	24	5
2	SP w Małym Płocku	260	14	24	8
3	SP w Rogienicach Wielkich	68	7	11	3
4	SP w Chłudniach	72	7	11	4
5	SP w Kątach	79	7	12	2
Razem		765	49	86	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Mały Płock

W roku 2006 zlikwidowano szkołę podstawową w Korzenistem. Uzasadnieniem tej zmiany był znaczny spadek liczby uczniów. W latach 2006 – 2012 w gminie Mały Płock odnotowano 33% ubytek liczby uczniów. Analizując dane można przypuszczać, że likwidacją będą zagrożone kolejne placówki edukacyjne pod warunkiem utrzymania dynamiki ubytku uczniów.

Należy również zauważyć, że stan techniczny bazy dla oświaty nie jest zadowalający. Stałej modernizacji oraz dosprzętowania wymagają wszystkie budynki szkolne oraz tereny sportowe szkół.

² <http://www.ure.gov.pl/uremapoze/mapa.html>;

5.7.2. Opieka zdrowotna

Ważnym obszarem będącym składnikiem sfery społecznej jest ochrona zdrowia prowadzona na terenie gminy w oparciu o placówki prowadzące działalność w zakresie opieki lekarzy rodzinnych i pierwszego kontaktu. Usługi w zakresie ochrony zdrowia świadczone są na terenie gminy przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicare” w Małym Płocku, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Rogienicach Wielkich oraz przez punkty apteczne w Małym Płocku i Rogienicach Wielkich.

Dostępność placówek służby zdrowia należy ocenić pozytywnie, gdyż ich umiejscowienie pozwala na szybkie i łatwe dotarcie do nich mieszkańców. Gorzej sytuacja przedstawia się w przypadku warunków pracy oraz korzystania z usług służby zdrowia, co wynika ze stanu technicznego budynków oraz przestarzałego sprzętu medycznego będącego na wyposażeniu ośrodków.

Wyspecjalizowanej pomocy lekarskiej mieszkańcy gminy Mały Płock muszą szukać większych ośrodkach powiatowych (Łomża, Ostrołęka) i w stolicy województwa podlaskiego.

5.7.3. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Małym Płocku (GOPS). Ośrodek realizował zadania własne gminy oraz zadania zlecone przez administrację rządową.

Podstawowym pojęciem z zakresu **opieki społecznej** jest **pomoc środowiskowa**, określana jako wsparcie pieniężne (zasiłki stałe, okresowe, celowe) i niepieniężne (praca socjalna, pomoc rzeczowa, usługi opiekuńcze, pomoc w domach pomocy społecznej etc.) przyznawane osobom mającym problemy z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku. Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Z różnych form pomocy w 2013 roku skorzystało 240 gospodarstw domowych, czyli niemal jedna czwarta wszystkich gospodarstw domowych w gminie, szacowanych na liczbę ok 1000. W odniesieniu do roku 2008 liczba ta uległa zwiększeniu o niemal 1,5 raza, co wskazuje na pogorszenie się warunków życia lokalnej społeczności.

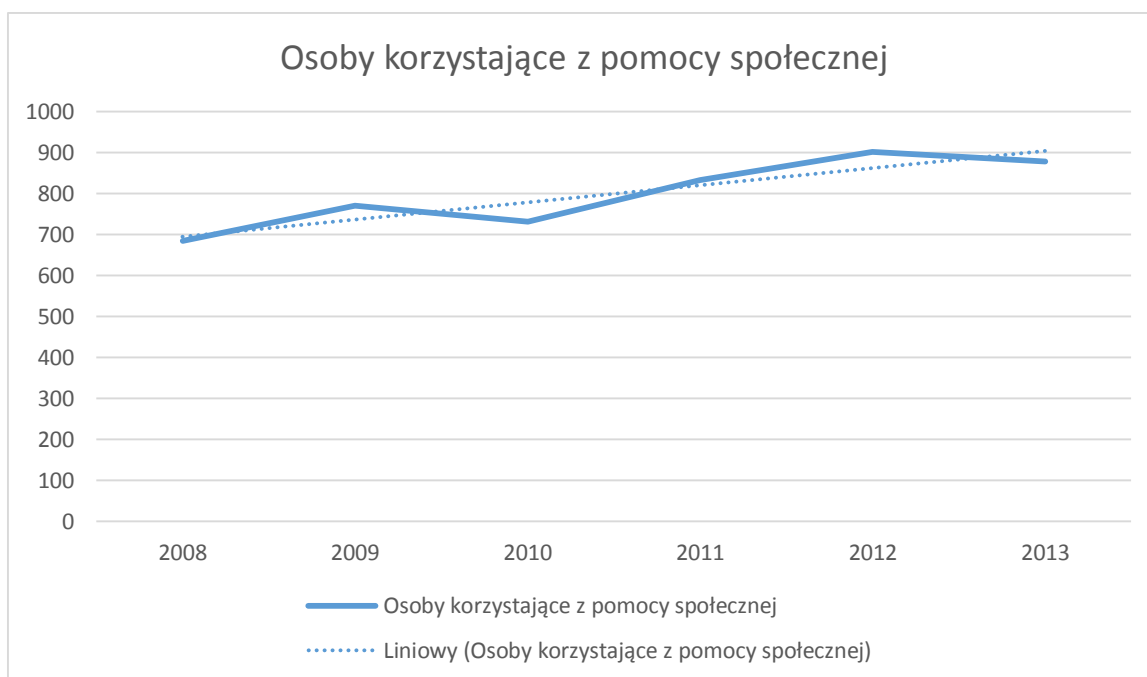
Tabela 8 Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	Lata					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba ludności	5317	5229	5256	5212	5195	5157
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	166	192	181	397	235	240
Osoby gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	684	770	731	833	902	879
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem	13,7	15,4	14,4	17,4	17,9	17,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Niepokojącym zjawiskiem jest systematycznie zwiększająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, przyjmująca stały, rosnący trend. Źródłem tego stanu można dopatrywać się w zwiększeniu się liczby osób odchodzących z rolnictwa oraz utrzymującej się wysokiej stopie bezrobocia, szczególnie bolesnej dla osób długotrwale bezrobotnych. Według stanu na koniec lutego 2015 roku 73% zarejestrowanych bezrobotnych pozostawało bez pracy 12 miesięcy i dłużej.

Rysunek 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Szczególne problematycznym zagadnieniem pozostaje udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. Mówi on o tym, że trzech na czterech przedstawicieli młodego pokolenia otrzymuje zasiłek rodzinny.

Tabela 9 Zasiłki rodzinne dla dzieci w gminie Mały Płock w latach 2008-2013.

Wyszczególnienie	Lata					
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba ludności	5317	5229	5256	5212	5195	5157
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	433	432	412	697	387	364
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	80,7	76,1	71,8	69,1	65,5	65,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie stosowaną metodą identyfikacji strategicznych uwarunkowań rozwoju jednostki terytorialnej. Zadaniem analizy SWOT jest określenie zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy oraz wskazanie jej pozycji względem otoczenia.³ Stanowi ona podsumowanie części diagnostycznej planu, stanowiąc jednocześnie łącznik z częścią identyfikującą cechy wyróżniające Gminę i określającą kierunki jej dalszego rozwoju. Nazwa analizy SWOT pochodzi od pierwszych liter analizowanych czynników: S (Strengths) – silne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia. Te czynniki dzieli się według dwóch kryteriów: miejsca występowania oraz charakteru oddziaływania. Ze względu na miejsce powstania lub/i występowania wskazuje się elementy wewnętrzne (czyli w obrębie analizowanej jednostki) i zewnętrzne (czyli zachodzące w otoczeniu). Natomiast biorąc pod uwagę kryterium charakteru oddziaływania czynniki dzieli się na pozytywne oraz negatywne.⁴

Silne strony (S) to czynniki wewnętrzne pozytywnie oddziałujące na Gminę (atuty). Są to cechy, które wyróżniają Gminę od innych i stanowią swoistą przewagę konkurencyjną. Punktem odniesienia mogą być sąsiednie jednostki lub grupa jednostek o podobnym charakterze (np. inne gminy). Słabe strony (W) to czynniki wewnętrzne negatywnie oddziałujące na Gminę. Są one konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów. To także zjawiska tkwiące w jednostce terytorialnej (podobnie jak silne strony), na występowanie których, władze czy też podmioty biorące udział w życiu i funkcjonowaniu Gminy mają bezpośredni wpływ. Szanse (O) - czynniki zewnętrzne pozytywne, czyli korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym Gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić dla istotny impuls rozwojowy. Szanse to zjawiska występujące w bliższym lub dalszym otoczeniu Gminy, a istniejący układ społeczno-gospodarczy nie ma możliwości bezpośredniego ich kształtowania. Zagrożenia (Z) - czynniki zewnętrzne negatywne, czyli niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju dla Gminy. Istniejące zagrożenia wyraźnie osłabiają też silne strony, a także mogą poważnie ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych. Zagrożenia to zjawiska występujące w bliższym lub dalszym otoczeniu Gminy, a istniejący układ społeczno-gospodarczy nie ma możliwości bezpośredniego ich kształtowania⁵.

---

³ J. Chądzyński, A. Nowakowska, Z. Przygodzki, *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, Wyd. CeDeWu, Warszawa 2007, s. 226-227

⁴ W. Dziemianowicz, K. Szmigiel – Rawska, P. Nowicka, A. Dąbrowska, *Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 104-105

⁵ E. M. Boryczka, M.E. Sokołowicz, W. Wróblewski, J. Zasina, *Poradnik dla uczestników warsztatów „Po Kolei. Czas na Łódź”*, Łódź 2012, s. 38-44

Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
SILNE STRONY	SZANSE
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój energetyki odnawialnej w oparciu o energię słoneczną • Możliwość pozyskiwania środków na wsparcie działań innowacyjnych pojawiających się w gminie • Potoki ruchu pasażerskiego w kierunku Mazur (szansa na „zatrzymanie” części turystów) rozwój przedsiębiorczości i agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> • dobre warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki
Spółeczeństwo i rynek pracy	
<ul style="list-style-type: none"> • Zintegrowane społeczeństwo, bez konfliktów pokoleniowych • Dobre wyposażenie i duża liczba świetlic gminnych • Dobrze wyposażone szkoły podstawowe i gimnazjum • zwiększenie dostępu do Internetu • Podniesienie kwalifikacji osób poszukujących pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność zewnętrznych środków finansowych na rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Rolnictwo	
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka specjalizacja w produkcji mleka i wysoka produktywność i opłacalność tej gałęzi rolnictwa w gminie • Wysoki poziom nowoczesnego wyposażenia gospodarstw rolnych • Brak nieużytkowanych terenów rolnych w gminie • Czyste środowisko, sprzyjające rozwojowi zdrowej produkcji rolnej • Brak problemu przejmowania gospodarstw rolnych przez kolejne pokolenia, skutkujące korzystnymi zmianami w zakresie przeciętnej powierzchni gospodarstw rolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zainteresowania społeczeństwa produktami lokalnymi, kuchnią regionalną,

<ul style="list-style-type: none"> • Wyłaniające się inne specjalizacje: hodowla bydła, trzody chlewnej, • Rozwinięte w gminie szkółki drzew i krzewów ozdobnych 	
Środowisko i przestrzeń	
<ul style="list-style-type: none"> • Zabytki techniki w postaci poniemieckich i poradzieckich umocnień granicznych (bunkry) • Czyste środowisko • Bioróżnorodność w gminie • Walory krajobrazowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie na terenie tzw. „Zielonych Płuc Polski” • Zwiększenie dostępności komunikacyjnej na skutek planowanej drogi ekspresowej w śladzie DK61 • możliwość ubiegania się o dofinansowanie zewnętrzne inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej

SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
Gospodarka	
<ul style="list-style-type: none"> • Brak znaczących pracodawców w sektorze pozarolniczym • Słabo rozwinięta agroturystyka • Słabo rozwinięta baza turystyczna (szlaki turystyczne, pola biwakowe, obiekty noclegowe i gastronomiczne) • Niechęć do nawiązywania współpracy pomiędzy przedsiębiorcami • Brak „uzbrojonych” terenów inwestycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Załamanie koniunktury gospodarczej kraju • Zwiększanie dystansu wobec regionów bardziej rozwiniętych • Duża konkurencja w aplikowaniu o zewnętrzne środki pomocowe. • Niestabilne regulacje prawne dotyczące energetyki odnawialnej • Starzenie się społeczeństwa
Spółeczeństwo i rynek pracy	
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka stopa bezrobocia • Zbyt mała oferta zajęć pozaszkolnych • brak wszechstronnego rozwoju zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży • niski poziom aktywności i integracji społecznej • Słaba promocja zewnętrzna imprez lokalnych • Dostrzegalne dysproporcje dochodowe między bogatymi 	<ul style="list-style-type: none"> • Niekorzystna polityka państwa w zakresie dofinansowania szkolnictwa • Nieefektywne wsparcie dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy (niedostosowanie wsparcia do grup wiekowych) • Migracja zarobkowa mieszkańców gminy

<p>producentami rolnymi a rolnikami „biednymi” / małoobszarowymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niż demograficzny (niekorzystne saldo ruchu naturalnego ludności) • Ujemne saldo migracji • Brak współpracy i przepływu informacji pomiędzy JST • Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej 	
Rolnictwo	
<ul style="list-style-type: none"> • Brak zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego • Słabo rozwinięte zaplecze usług dla rolnictwa • Brak rozpoznawalnych „produktów lokalnych” • Brak tradycji w rozwoju rolnictwa w specjalizacjach innych niż przetwórstwo mleka • Niewykorzystany potencjał małych gospodarstw rolnych • Niechęć do nawiązywania współpracy pomiędzy rolnikami 	<ul style="list-style-type: none"> • Restrykcyjne przepisy prawa UE i krajowego, dotyczące technologii produkcji rolnej (np. coraz bardziej rygorystyczne normy ekologiczne, wymóg otwierania działalności gospodarczej dla drobnej produkcji pojedynczych gospodarstw domowych) • Ograniczenia rozwoju rolnictwa w części Gminy w związku z przepisami dotyczącymi sieci Natura 2000, dyrektywy ptasiej, itp. • Silna konkurencja ze strony dużych sieci handlowych i innych dużych przedsiębiorstw sektora spożywczego (rozwój rynku taniej żywności) • Silna konkurencja w agroturystyce ze strony sąsiednich jednostek terytorialnych • Ryzyko problemu przejmowania gospodarstw rolnych przez kolejne pokolenie za dekadę (zagrożenie „luką pokoleniową”)
Środowisko i przestrzeń	
<ul style="list-style-type: none"> • Peryferyjne położenie Gminy w strukturze osadniczej województwa podlaskiego • Sezonowa uciążliwość ruchu tranzytowego w kierunku Mazur (w sezonie letnim) • Słaba jakość części dróg gminnych • Brak wystarczającej infrastruktury towarzyszącej głównym ciągom komunikacyjnym (np. niemal brak 	<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość znacznych atrakcji turystycznych (przede wszystkim Mazur) • Niewielkie zainteresowanie samorządu województwa podlaskiego losami Gminy • wysokie koszty inwestycji infrastrukturalnych

<p>punktów gastronomicznych przy DK63)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niska świadomość ekologiczna mieszkańców • brak odpowiedniej ilości/długości ścieżek rowerowych, spacerowych • niewystarczające zasoby bazy turystycznej, zdrowotnej i rekreacyjnej 	
--	--

7. Cele strategiczne i operacyjne rozwoju gminy Mały Płock

Rozwój gminy zależy w głównej mierze od kierunków przemian, jakie dokonują się w jego bliższym i dalszym otoczeniu. Poprzez ukierunkowanie niektórych działań Gmina sama może kreować niektóre zmiany. Niestety są też takie, które nie są zależne od działań podejmowanych na poziomie lokalnym a zależą jedynie od decyzji czy działań podejmowanych na wyższych poziomach.

Kierunki rozwoju obszaru gminy Mały Płock wynikają z posiadanych zasobów: społeczno-kulturowych, środowiskowych, infrastrukturalnych, gospodarczych i przestrzennych.

W świetle powyższego sformułowane zostały cele strategiczne Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock:

- 1. Konkurencyjna gospodarka**
- 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe**
- 3. Jakość życia**

Cel strategiczny 1 Konkurencyjna gospodarka

W strukturze gospodarczej gminy Mały Płock dużą rolę odgrywa rolnictwo, w którym produktywność pracy jest niska. Diagnoza procesów rozwojowych wskazuje na niewystarczająco dynamiczny rozwój działów pozarolniczych.

Rozwój przedsiębiorczości w gminie powinien przyczynić się do wzmocnienia jej potencjału gospodarczego. Po pierwsze efektem tego ma być zwiększenie liczby przedsiębiorstw, a więc zwiększenie liczby podmiotów i osób zaangażowanych w kreowanie wzrostu gospodarczego gminy. Po drugie rozwój przedsiębiorczości ma skłonić przedsiębiorców do podejmowania nowych wyzwań gospodarczych oraz podnieść ich kompetencje związane z prowadzeniem biznesu. Nowoczesna, konkurencyjna gospodarka napędzana przedsiębiorczością mieszkańców, której wytwory będą skierowane na rynki zewnętrzne, zapewni wzrost dochodów i zatrudnienia. Rolnictwo jest i powinno być niezmiernie ważną gałęzią gospodarki, przy czym konieczne jest dążenie do sprzedaży poza gminę jedynie wysoko przetworzonych produktów.

Produkcję rolną należy ukierunkować na żywność bezpieczną, wysokiej jakości i wytwarzaną w sposób zrównoważony. Obiektem szczególnej troski powinny być zatem z jednej strony innowacje w rolnictwie oraz sferze produkcji żywności, a z drugiej ochrona dziedzictwa i wsparcie produktów tradycyjnych. Należy dążyć do wzmocnienia pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności poprzez innowacyjne rozwiązania, które sprzyjają przejrzystości, przepływowi informacji i zdolnościom w zakresie zarządzania oraz służą wytwarzaniu nowych produktów wysokiej jakości.

Cel operacyjny 1 Rozwój przedsiębiorczości

Przedsiębiorczość to specyficzna zdolność społeczeństwa do wykorzystania swojego potencjału, oznacza zdolność do wcielania pomysłów w czyn. Obejmuje ona kreatywność, innowacyjność i podejmowanie ryzyka, a także zdolność do planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich dla osiągnięcia zamierzonych celów.

Rozwój przedsiębiorczości to także pobudzanie pozarolniczej działalności na obszarach wiejskich oraz poszukiwanie alternatywnych źródeł dochodów dla ludności zamieszkującej na obszarach atrakcyjnych przyrodniczo i objętych ochroną.

Cel operacyjny 2 Rozwój kompetencji do pracy

Przewaga konkurencyjna gospodarki w coraz większym stopniu determinowana jest poziomem kapitału ludzkiego. Tworzą go coraz lepiej wykształceni, bardziej aktywni i elastycznie poruszający się na rynku pracy obywatele. Szybko też rośnie rola kapitału społecznego, wyrażającego kompetencje i postawy sprzyjające współpracy, komunikacji, kreatywności, otwartości i umiejętności elastycznego wykorzystywania posiadanej wiedzy i doświadczenia. Ostatnie lata przynoszą wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy, jednak głównym problemem jest niedostosowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Podstawowym wyzwaniem jest zatem sprawny, wysokiej jakości system edukacji, w tym ustawicznej i szkoleń, dopasowany do potrzeb gospodarczych i społecznych. Aby poprawić konkurencyjność, konieczne są inwestycje mające na celu wzmocnienie kadr lokalnej gospodarki, w tym zarówno administracji publicznej, pracowników firm, jak i przedsiębiorców (w szczególności w zakresie kompetencji zarządczych).

Dostosowanie systemu kształcenia do potrzeb lokalnej gospodarki to także działania w zakresie reorientacji zawodowej osób odchodzących z rolnictwa. Wobec dynamicznych zmian zachodzących w otoczeniu społeczno-gospodarczym konieczne jest dostosowywanie się pracowników do zmieniających się oczekiwań rynku pracy.

Cel operacyjny 3 Rozwój kapitału społecznego

W Strategii Europa 2020 inwestycje w kapitał społeczny zostały uznane za jeden z kluczowych czynników przyczyniających się do osiągnięcia większej spójności społecznej i budowy społeczeństwa opartego na wiedzy. We współczesnej gospodarce, ale i w sferze społecznej niezbędna jest umiejętność działania w strukturach sieciowych. Pojedyncze firmy czy instytucje

nie są już w stanie samodzielnie sprostać stojącym przed nimi wyzwaniom. Muszą nauczyć się działać wspólnie w dynamicznych układach sieciowych.

Budowa kapitału społecznego to dbanie o zdrowe relacje społeczne, o dobro wspólne i współpracę. Dlatego tak istotne jest wzmocnienie społecznych i obywatelskich kompetencji mieszkańców gminy oraz wspieranie dialogu społecznego. Nie bez znaczenia jest także kształtowanie kompetencji sprzyjających kooperacji, takich jak tolerancja, otwartość, innowacyjność i kreatywność. Z perspektywy zaufania, stanowiącego jeden z wyznaczników kapitału społecznego, istotna jest także poprawa jakości działania instytucji publicznych, szczególnie w sferze komunikacji z obywatelem. Sprawna administracja to nie tylko efektywne dysponowanie środkami publicznymi, ale przede wszystkim odwołanie się do wartości społeczeństwa obywatelskiego i zasady partnerstwa.

Podstawą budowania silnego kapitału społecznego jest z jednej strony wzmocnienie więzi opartych na wspólnej tożsamości i umiejętności do jej ciągłej, twórczej reinterpretacji. Z drugiej jego integralnym elementem jest otwartość na inne wzorce kulturowe, umiejętność współdziałania i współżycia osób reprezentujących różne wartości, tradycje, normy zachowań i sposoby życia.

Kluczowe jest w tym aspekcie wzmocnienie znaczenia kultury w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy. Kultura może być potencjalnie istotnym czynnikiem dynamizującym rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Cel operacyjny 4 Nowoczesna infrastruktura sieciowa

Powszechna dostępność do szerokopasmowego Internetu powinna stać się standardem cywilizacyjnym: warunkuje rozwój społeczeństwa informacyjnego, upowszechnienie korzystania z usług świadczonych drogą elektroniczną, ale także poprawę konkurencyjności podmiotów gospodarczych. Inwestycje w infrastrukturę telekomunikacyjną wpływają na podniesienie atrakcyjności gminy z punktu widzenia zarówno przedsiębiorców, jak i mieszkańców. Kluczową kwestią dla bezpieczeństwa energetycznego województwa podlaskiego, a tym samym dla gminy Mały Płock jest stan techniczny obiektów wytwarzających energię oraz gęstość i stan techniczny sieci przesyłowych i dystrybucyjnych. W obecnie istniejącej sieci brak jest rezerwowego zasilania lokalnych sieci. Zły stan techniczny linii energetycznych wpływa negatywnie na bezpieczeństwo energetyczne gminy oraz niekorzystnie oddziałuje na rozwój gospodarczy.

Cel strategiczny 2 Powiązania krajowe i międzynarodowe

Ograniczony potencjał gospodarczy i społeczny gminy Mały Płock sprawiają, iż ważne jest poszukiwanie dróg rozwoju w zacieśnianiu współpracy z innymi obszarami, tak w kraju, jak i za granicą. Z perspektywy gospodarki ograniczoność rynku zbytu, ale także potencjału inwestycyjnego rodzimych firm sprawiają, iż dostęp do zewnętrznych rynków produktów i kapitału będzie miał kluczowe znaczenie z punktu widzenia możliwości przyspieszenia rozwoju lokalnego.

Rynki wschodnie, które w przeszłości stanowiły silny bodziec gospodarczego rozwoju, również w przyszłości powinny być rozpatrywane jako priorytetowe, także w kontekście stymulowania współpracy z partnerami z kraju i z UE. Należy docenić formę kontaktów, jaką jest współpraca transgraniczna, obejmująca wszystkie dziedziny życia. Współpraca transgraniczna może być postrzegana jako sposób na poszerzenie kontaktów społeczności lokalnych, promocji regionu, pozyskania inwestorów zagranicznych, a także wykorzystania doświadczeń międzynarodowych organizacji współpracy regionalnej dla przyspieszenia procesów rozwojowych na obszarze gminy.

Ważne jest z punktu widzenia rozwoju lokalnego rozwijanie wszelkich form współpracy i powiązań sieciowych w układach zewnętrznych, poprzez ciągłe komunikowanie się, wymianę informacji, wiedzy, dobrych praktyk oraz tworzenie mniej czy bardziej sformalizowanych powiązań.

Cel operacyjny 1 Atrakcyjność przedsiębiorstw na rynku ponadlokalnym

Wzrost aktywności przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych jest konieczny, by gmina mogła rozwijać się szybciej, pomimo występujących ograniczeń skali rynku wewnętrznego. Nakłady inwestycyjne w lokalnych firmach utrzymują się na bardzo niskim poziomie. Odbija się to w sposób zasadniczy na konkurencyjności gospodarki i jej zdolności do wzrostu. Jednocześnie barierą rozwoju firm jest wysoce ograniczony potencjał rynku lokalnego determinowany względnie niewielką liczbą mieszkańców i ich niskimi dochodami. Niska chłonność lokalnego rynku i ograniczony potencjał inwestycyjny rodzimych przedsiębiorstw sprawiają, że rozwój zewnętrznych powiązań społeczno-gospodarczych gminy jest szansą na wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Do realizacji powyższego celu przyczynić się powinny inicjatywy służące nawiązywaniu kontaktów gospodarczych, wspieraniu działań marketingowych i promocyjnych na rynkach zewnętrznych oraz promocji gminy uwzględniającej potencjał lokalnej gospodarki.

Cel operacyjny 2 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy powinno przyczynić się do wzrostu poziomu nakładów inwestycyjnych ze strony firm lokalnych, jak i inwestorów zewnętrznych. Ta ostatnia kategoria inwestorów oprócz kapitału i wiedzy, zazwyczaj wnosi do gminy także swój udział w sprzedaży na rynkach zewnętrznych. Władze samorządowe powinny więc wyjątkowo aktywnie działać w celu pozyskania takich inwestorów, wykorzystując swoje przewagi oraz adresując ofertę do wyselekcjonowanych odbiorców, dla których słabości gminy mają mniejsze znaczenie.

Cel operacyjny 3 Rozwój partnerskiej współpracy międzygminnej

Zakładając rozwój oparty o współpracę i otwartość warto wykorzystywać szanse wynikające z możliwości pogłębiania współpracy z innymi polskimi i europejskimi gminami. Gmina Mały Płock znajduje się w granicach administracyjnych województwa podlaskiego, należącego do makroregionu Polski Wschodniej, obejmującego 5 województw: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie, charakteryzujących się niskim poziomem

rozwoju, tak na tle innych regionów kraju, jak i Unii Europejskiej. Dotychczasowe przyjmowane strategie rozwoju tego makroregionu oraz sukcesy Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej ujawniły istotne, często wspólne potencjały tego obszaru. Zarówno więc wspólne problemy rozwojowe, jak i wspólne potencjały rozwoju mogą być właściwą płaszczyzną współpracy w układzie międzygminnym. Wspólnym wysiłkiem można zmieniać wizerunek Polski Wschodniej, przekonywać inwestorów zagranicznych, skutecznie pozyskiwać środki publiczne na rozwój uboższych regionów, prowadzić spójną politykę rozwoju regionalnego.

Jednocześnie gmina Mały Płock powinna rozwijać partnerską współpracę z innymi gminami w Polsce i w Unii Europejskiej, w tym najwyżej rozwiniętymi. Dzięki takiej współpracy może nastąpić przepływ wiedzy i dobrych praktyk.

Cel operacyjny 4 Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy

Jedną z najważniejszych determinant rozwoju lokalnego jest dostępność transportowa oparta o nowoczesny, sprawny i wydajny system transportowy, na który składa się między innymi system dróg różnych kategorii. Dostępność transportowa zaliczana jest do najważniejszych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej, w tym warunkuje możliwości rozwoju turystyki. Niezbędne jest połączenie gminy z lokalnymi, krajowymi ośrodkami wzrostu, w tym poprawa dostępności komunikacyjnej, która warunkuje dodatkowo dostęp do usług publicznych.

Cel strategiczny 3 Jakość życia

Wszystkie działania władzy publicznej powinny sprzyjać kształtowaniu się wysokiej jakości życia obywateli. Na jakość życia wpływa niewątpliwie wysokość dochodów i związany z tym wzrost gospodarczy, mierzony tradycyjnie wskaźnikiem PKB.

Istnieje jednak szereg innych czynników także silnie warunkujących jakość życia. Docenienie szerszych determinant dobrostanu ludzi znajduje wyraz w poszukiwaniu nowych wskaźników, do których można zaliczyć indeks HDI. Ocenia on kraje na trzech płaszczyznach: „długie i zdrowe życie”, „wiedza” i „dostatni standard życia”. Podejmowanie działań w tych obszarach w gminie Mały Płock może znacząco poprawiać jakość życia, a nawet zapewnić szczególnie uprzywilejowaną pozycję w tym zakresie na tle innych gmin. Należy podkreślić, że w gminie Mały Płock występuje już obecnie szereg czynników sprzyjających wysokiej jakości życia. Należy do nich zaliczyć: zachowane środowisko naturalne, niskie zatłoczenie, czy wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego.

Cel operacyjny 1 Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych

Problemy demograficzne, takie jak spadek liczby ludności, starzenie się społeczeństwa, presja migracyjna, dysproporcje w rozmieszczeniu siły roboczej, wskazywane są jako kluczowe wyzwania polityki społeczno-gospodarczej. W świetle ciągle zmniejszającej się liczby mieszkańców nieuniknione jest podjęcie działań mających na celu neutralizowanie efektów zmian demograficznych, w tym podtrzymanie aktywności zawodowej i społecznej,

w szczególności osób starszych, rozwój usług opiekuńczych i opieki długookresowej nad osobami zależnymi, rozwój infrastruktury związanej z czasem wolnym z uwzględnieniem potrzeb osób starszych. Istotnym obszarem działania będzie tworzenie warunków sprzyjających godzeniu ról rodzinnych i zawodowych, w tym poprzez rozwój systemu opieki nad dziećmi. Należy poprawić dostępność oraz jakość edukacji przedszkolnej. Przy stale zmniejszającej się liczbie osób w wieku edukacji szkolnej sektor edukacji formalnej będzie musiał się dostosować do zapewnienia usług i poprawy jakości kształcenia ustawicznego.

Metodą łagodzenia skutków niżu demograficznego jest także zwiększanie uczestnictwa w rynku pracy, tworzenie elastycznych warunków pracy, w tym zatrudnienia w niepełnym wymiarze godzin bądź telepracy oraz pomoc pracownikom, zwłaszcza starszym, w nabyciu i podtrzymaniu umiejętności i kwalifikacji niezbędnych do pracy.

Cel operacyjny 2 Poprawa spójności społecznej

Jednym z zasadniczych celów Strategii Europa 2020 jest eliminacja ryzyka ubóstwa i wykluczenia. Poprawa spójności społecznej jest możliwa poprzez wsparcie grup najbiedniejszych, odniesienie do solidarności pokoleń – niwelowanie ubóstwa, wspieranie młodzieży, osób niepełnosprawnych i imigrantów. Istotnym elementem będzie zwiększenie dostępu do różnego rodzaju usług społecznych, co sprzyjać będzie ograniczaniu pogłębiania się sfery ubóstwa.

Kluczowe będzie wzmocnienie roli ekonomii społecznej poprzez wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz rozwój współpracy instytucjonalnej na rzecz ekonomii społecznej.

Cel operacyjny 3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego

Uznając wiodącą rolę administracji rządowej w realizacji działań dotyczących sfery bezpieczeństwa publicznego, jako jednego z zadań państwa, kluczowe będzie wspomaganie działań prowadzonych w tym zakresie przez administrację rządową oraz podejmowanie inicjatyw służących wdrożeniu mechanizmów i instrumentów zapewniających większą integrację i lepszą koordynację działań w tej sferze. Obszarem szczególnej uwagi będzie poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Cel operacyjny 4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

Rozwój gospodarki jest zawsze związany z korzystaniem z zasobów naturalnych. Większość zasobów jest ograniczona ilościowo bądź odnawia się w długim czasie. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów, w tym przestrzeni, jest więc priorytetem w kontekście zapewnienia ich dostępności dla przyszłych pokoleń.

Dobry stan środowiska gminy nie zwalnia z troski o środowisko i z obowiązku stałego przeciwdziałania czynnikom oraz zjawiskom negatywnie oddziałującym na różnorodność biologiczną. Także ochrona krajobrazu należy do najważniejszych działań podejmowanych w ramach planowania zagospodarowania przestrzennego.

W trosce o zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wód dobrej jakości na potrzeby gospodarki i społeczeństwa, należy dążyć do jak najlepszego oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych, a także do propagowania zmian sposobu gospodarowania w zlewni, tak aby doprowadzić do zmniejszenia ryzyka zanieczyszczenia wód ze źródeł rozproszonych (rolniczych). Szczególnie intensywne działania powinny być skierowane na jak najskuteczniejszą ochronę głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych i powierzchniowych. Efektywna gospodarka wodna powinna prowadzić także do utrzymania niezbędnej ilości zasobów wody oraz usuwania bądź zmniejszania wszelkich zagrożeń związanych z jej deficytem i nadmiarem. Wsparcie w tym zakresie ukierunkowane zostanie w szczególności na wykorzystanie inżynierii ekologicznej. Na terenach o zabudowie rozproszonej, promowany będzie rozwój indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. Na terenie gminy głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza są: rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne. Działania prorozwojowe koncentrować się będą wokół ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza z energetyki i transportu drogowego, w tym gazów cieplarnianych i pyłów oraz rozpowszechnienia technologii zwiększających efektywność wykorzystania energii.

Celem zrównoważonej gospodarki odpadami jest ochrona środowiska i zdrowia ludzkiego poprzez zapobieganie powstawaniu i zmniejszanie niekorzystnego oddziaływania związanego z wytwarzaniem i gospodarowaniem odpadami oraz, pośrednio, poprawa efektywności użytkowania zasobów nieodnawialnych środowiska.

Priorytetowym kierunkiem interwencji jest wdrożenie selektywnego zbierania/odbierania odpadów komunalnych i objęcie nim wszystkich mieszkańców i organizacji gminy. Wszystkie organiczne odpady komunalne i odpady z przemysłu spożywczego powinny być zagospodarowane energetycznie.

Istotnym kierunkiem działań będzie wspieranie efektywności energetycznej, m.in. poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym oraz zwiększanie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, takiej jak np. oświetlenie.

8. Zadania polegające na poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej

Osiągnięcie przyjętych celów nie byłoby możliwe bez planów inwestycyjnych, których realizacja będzie służyła poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej, kulturalnej, przyrodniczej i infrastrukturalnej. Gmina Mały Płock zakłada realizację takich działań, które w dłuższym okresie czasu przyniosą wymierne efekty i przełożą się na wzrost konkurencyjności.

L.p.	Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Planowane nakłady finansowe	Źródła finansowania
INWESTYCJE DROGOWE					
1	Przebudowa drogi gminnej przez wieś w miejscowości Ruda-Skroda do granicy z gminą Zbójna	2020	Gmina Mały Płock	1 000 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
2	Przebudowa drogi gminnej przez wieś w miejscowości Rudka-Skroda do granicy z gminą Zbójna	2019	Gmina Mały Płock	1 300 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
3	Przebudowa drogi gminnej przez wieś w miejscowości Cwaliny Duże	2018	Gmina Mały Płock	680 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
4	Przebudowa drogi gminnej od drogi krajowej 63 do wsi Krukówka	2017	Gmina Mały Płock	780 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
5	Przebudowa drogi gminnej Kąty – Janowo	2015 – 2016	Gmina Mały Płock	2 300 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
6	Przebudowa drogi gminnej Popki – Śmiarowo	2018	Gmina Mały Płock	700 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE

7	Przebudowa drogi gminnej przez wieś Budy-Kozłówka (do drogi powiatowej Mały Płock – Mściwuje)	2019 – 2020	Gmina Mały Płock	1 700 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
8	Przebudowa drogi gminnej Mały Płock-Józefowo na odcinku ul. Leśnej	2018	Gmina Mały Płock	550 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
9	Przebudowa drogi Józefowo - Poryte	2016	Gmina Mały Płock	1 100 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
	Przebudowa drogi Józefowo - Korzeniste	2016 – 2017	Gmina Mały Płock	1730 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
KANALIZACJA SANITARNA					
1	Przebudowa oczyszczalni ścieków w Małym Płocku	2017 – 2018	Gmina Mały Płock	3 000 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
2	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Małym Płocku	2017 – 2018	Gmina Mały Płock	3 000 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE

3	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Mały Płock	2018 – 2019	Gmina Mały Płock	2 600 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA					
1	Plan gospodarki niskoemisyjnej gminy Mały Płock	2016	Gmina Mały Płock	30 000	Budżet Gminy
2	Gminny program likwidacji materiałów pochodzenia azbestowego	2016-2020	Gmina Mały Płock	35 000	Budżet Gminy
3	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	2017	Gmina Mały Płock	200 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI					
1	Przygotowanie gminnych terenów inwestycyjnych	2017 – 2018	Gmina Mały Płock	1 500 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
INFRASTRUKTURA TELEINFORMATYCZNA					
1	Budowa lokalnego systemu łączności kryzysowej do wykorzystania przez służby kryzysowe Urzędu, OSP, Straży Gminnej	2016	Gmina Mały Płock	40 000	Budżet Gminy
INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA					
1	Budowa, wytyczanie szlaków rowerowych, w powiązaniu z siecią szlaków powiatowych i regionalnych oraz międzynarodowego szlaku turystyki rowerowej R1	2016	Gmina Mały Płock	80 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE

2	Budowa zbiornika wodnego do celów rekreacyjnych w miejscowościach Chłudnie i Włodki	2016 – 2017	Gmina Mały Płock	1 000 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA					
1	Termomodernizacja budynków Szkół podstawowych w Małym Płocku, Kątach Rogienicach Wielkich, Chłudniach i Gimnazjum w Małym Płocku	2016 – 2017	Gmina Mały Płock	2 200 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
2	Termomodernizacja budynków Urzędu Gminy w Małym Płocku	2017	Gmina Mały Płock	200 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
BEZPIECZEŃSTWO					
1	Zachowanie i zabezpieczenie obszarów objętych szczególnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu, w tym NATURA 2000 poprzez zakup nowoczesnego specjalistycznego sprzętu ratowniczo- gaśniczego dla OSP z terenu gminy Mały Płock	2017	Gmina Mały Płock	700 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
EDUKACJA					
1	Wyposażenie szkolnych pracowni komputerowych	2016 – 2017	Gmina Mały Płock	200 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE

2	Wdrożenie nowych rozwiązań, z zakresu aktywizacji zawodowej, kształcenia przez całe życie i tworzenia oraz realizacji polityk publicznych, dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi	2018 – 2020	Gmina Mały Płock	300 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
3	Przygotowanie szkół do pełnienia roli Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji we współpracy z organem prowadzącym i społecznością lokalną, tj. do prowadzenia działań na rzecz aktywności edukacyjnej osób dorosłych, w zakresie rozwijania potrzebnych na rynku pracy kompetencji kluczowych, oraz rozwój metod i narzędzi pracy nauczycieli tych szkół z osobami dorosłymi	2019 – 2020	Gmina Mały Płock	250 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
OPIEKA SPOŁECZNA					
1	Wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi (w tym osobami starszymi)	2016 – 2018	Gmina Mały Płock	240 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
3	Wypracowanie i przetestowanie modelowych rozwiązań w zakresie sprawowania opieki wspierających aktywność zawodową i ograniczających ubóstwo	2016 – 2018	Gmina Mały Płock	300 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE

4	Wspieranie osób niepełnosprawnych w zakresie pozyskania przez nie zatrudnienia, w tym przechodzenia pomiędzy rehabilitacją społeczną a zawodową	2016 – 2018	Gmina Mały Płock	240 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
5	Wdrożenie i upowszechnienie standardu usług asystenckich świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem świadczenia tych usług przez osoby w wieku 50+,	2016 – 2018	Gmina Mały Płock	240 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
ODNOWA I ROZWÓJ WSI					
1	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Starym Rakowie	2016	Gmina Mały Płock	50 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
2	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Korzenistym	2016	Gmina Mały Płock	50 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
3	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Cwalinach Dużych	2016	Gmina Mały Płock	50 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE
4	Wyposażenie świetlicy wiejskich w Rogienicach Wielkich	2016	Gmina Mały Płock	50 000	Budżet Gminy, środki finansowe ze źródeł zewnętrznych w tym z programów UE

9. Powiązanie zadań realizowanych w ramach Planu Rozwoju Gminy Mały Płock z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy, powiatu, województwa i kraju.

Plan Rozwoju Lokalnego to dokument programowy, który w swoich ustaleniach jest komplementarny do dokumentów planistycznych, będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie wojewódzkim, krajowym, europejskim. Zgodność Planu Rozwoju Lokalnego ze strategicznymi dokumentami planistycznymi wyższego rzędu jest bowiem warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji. Poniżej wykazano zgodność zakładanych kierunków rozwoju Gminy Mały Płock z założeniami niektórych dokumentów strategicznych.

9.1. Zgodność ze strategicznymi dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi

Odniesienie zapisów Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock na lata 2015-2020 do zapisów głównych dokumentów strategicznych opracowanych dla kraju i regionu pozwoli w właściwy sposób zrealizować cele i zadania założone w dokumentach planistycznych i programowych na różnych poziomach zarządzania i realizacji perspektywy finansowej 2014-2020. Analiza ta powinna wykazać zasadność oraz możliwości wsparcia zaplanowanych do wykonania zadań inwestycyjnych w celu wypełnienia misji i wizji Gminy Mały Płock.

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock jest konsekwencją zapisów wielu dokumentów strategicznych Europy, Polski, województwa podlaskiego oraz dokumentów lokalnych i aktów prawnych. Dokumenty te określają konkretne cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań, których istota jest podstawą realizacji Planu Rozwoju. Spójność z dokumentami strategicznymi wynika zatem z występowania zbieżnych celów i kierunków działania określonych w następujących dokumentach o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

9.1.1. Poziom europejski

A. Strategia na rzecz inteligentnego rozwoju i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu „Europa 2020”.

Dokument ten, zatwierdzony przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., zastąpił realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską. To nowa długookresowa strategia rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010-2020, stanowiącą europejską odpowiedź na odczuwalne globalne wyzwania, w tym rosnącą konkurencję ze strony Stanów Zjednoczonych, Indii, Chin, zmiany klimatu oraz wyczerpujące się zasoby naturalne czy obserwowany proces starzenia się społeczeństw, stanowiący poważne zagrożenie dla europejskiego modelu socjalnego. Rosnące koszty utrzymania sektora emerytalnego i opieki zdrowotnej będą niewątpliwie stanowiły jedno z najpoważniejszych wyzwań dla krajowych systemów finansów publicznych.

Strategia "Europa 2020" opiera się na trzech współzależnych i wzajemnie uzupełniających się priorytetach, tj.:

a) wzrost inteligentny,

- b) wzrost zrównoważony,
- c) wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Określono jednocześnie 5 celów głównych, do których należą:

- a) osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%,
- b) poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej,
- c) zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%,
- d) podniesienie poziomu zatrudnienia,
- e) wspieranie włączenia społecznego.

Wyznaczone cele są silnie współzależne. Wzrost stopy zatrudnienia powinien pociągać za sobą ograniczanie rozmiarów ubóstwa wśród osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo. Niniejszy Plan Rozwoju Lokalnego wpisuje się w cel dotyczący wzrostu włączeniu społecznemu - dbałość o życie i zdrowie ludzkie pozwoli w przyszłości coraz większej ilości ludzi uniknąć wykluczenia społecznego czy gospodarczego wynikającego z ich wszelkich ułomności.

9.1.2. Poziom krajowy

A. „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski” – przyjęte przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r.

Polityka rozwoju kraju powinna pełnić nadrzędną rolę w stosunku do wszystkich polityk sektorowych, dziedzinowych i regionalnych. W związku z tym przez politykę rozwoju należy rozumieć: „zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej”.

W celu realizacji na nowo zdefiniowanej polityki rozwoju podjęte będą następujące działania:

- a) **Integracja wymiaru społeczno-gospodarczego i terytorialnego** jako jednej z naczelných zasad budowania systemu programowania strategicznego oraz **zapewnienie spójności wszystkich polityk sektorowych, dziedzinowych i regionalnych.**

Programowanie rozwoju społeczno-gospodarczego ma wymiar przestrzenny, niezależnie od przyjętego poziomu i organizacji systemu: krajowego, regionalnego, lokalnego. Z drugiej strony, polityka przestrzenna musi być prowadzona w sposób spójny z polityką rozwoju społeczno-gospodarczego. W związku z tym, w ramach polityki rozwoju ujmuje się element przestrzenny celem zintegrowania programowania przestrzennego z programowaniem społeczno-gospodarczym na wszystkich szczeblach programowania i na poszczególnych poziomach organizacji państwa. Pociąga to za sobą wprowadzenie aspektu przestrzennego jako równoprawnego ze społeczno-gospodarczym we wszystkich krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych (strategiach długookresowych i średniookresowych, pozostałych strategiach rozwoju oraz programach rozwoju).

Na poziomie regionów również nastąpi wzmocnienie spójności planowania społeczno-gospodarczego z planowaniem przestrzennym, poprzez wymóg równoległego zapewnienia spójności merytorycznej strategii rozwoju województw z planami zagospodarowania przestrzennego województw.

b) **Miejsce i rola polityki regionalnej w ramach polityki rozwoju oraz modyfikacja strategicznych celów polityki regionalnej** w kontekście nowych wyzwań, zarówno krajowych, jak i europejskich oraz globalnych.

c) **Zaangażowanie w realizację celów polityki rozwoju wszystkich szczebli administracji publicznej.**

Proces realizacji polityki rozwoju w odniesieniu do poszczególnych sektorów gospodarki wyznaczają, kreują i monitorują właściwi ministrowie, stosownie do swoich zakresów działania. Obecnie proces decentralizacji nie odpowiada wyzwaniom polityki regionalnej; należałoby zatem przebadać i dostosować zakres realizowanych polityk sektorowych przez państwo i przesunąć pewne działania na poziom regionu, ograniczając stopień interwencji państwa. Rozwiązanie to byłoby zbieżne z istotą współczesnych trendów rozwojowych, jakimi są rozpraszanie monocentrycznej władzy publicznej i integrowanie zróżnicowanych zasobów zarządzanych przez różnorodnych aktorów społecznych dla potrzeb realizowania formułowanych celów. Wynika to zarówno z narastających aspiracji i krystalizujących się interesów różnorodnych podmiotów w proces ten zaangażowanych, jak i z pewnych ograniczeń administracji krajowej co do sprawnego i efektywnego sterowania procesami programowania rozwoju. Występują też oczekiwania dotyczące szerszego zakresu oraz większej skuteczności gospodarowania przez władze samorządowe na szczeblu regionu. Dzieje się tak w głównej mierze ze względu na: narastające zróżnicowanie funkcjonalne poszczególnych segmentów społecznych, autonomię i suwerenność aktorów społecznych oraz subsydiarność i regionalizację.

B. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”, określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej – przyjęta przez Radę Ministrów 05.02.2013 r. (M.P. z 2013 r., poz. 121).

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Opiera się ona na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008 – 2009 uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Celem głównym przedstawionych w niniejszym dokumencie działań jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów.

Proponowane w Strategii obszary strategiczne związane są z obszarami opisanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. łącznie stanowią podstawowe narzędzie wdrażania DSRK do 2020 r., czyli: I. sprawne i efektywne państwo (obszar pierwszy) – odpowiada mu obszar strategiczny trzeci DSRK;

II. konkurencyjna gospodarka (obszar drugi) – odpowiada mu obszar strategiczny pierwszy DSRK;

III. spójność społeczna i terytorialna (obszar trzeci) – odpowiada mu obszar strategiczny drugi DSRK.

Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- a) Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
- b) Polska Cyfrowa,
- c) Kapitał ludzki,
- d) Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- e) Rozwój regionalny,
- f) Transport.

III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:

- f) Kapitał społeczny,
- g) Sprawne państwo.

Dla tworzenia optymalnych warunków rozwoju w XXI wieku, państwo musi spełniać kilka krytycznych funkcji, w szczególności:

- ✓ odpowiedzialnie zarządzać finansami publicznymi;
- ✓ posiadać sprawnie funkcjonującą administrację publiczną;
- ✓ efektywnie dostarczać wysokiej jakości, pożądane usługi publiczne;
- ✓ zapewnić spójne prawo dobrej jakości, bez nadregulacji;
- ✓ posiadać sprawnie funkcjonujący wymiar sprawiedliwości;
- ✓ zapewnić obywatelowi stabilność prawną i bezpieczeństwo;
- ✓ prowadzić nowoczesną komunikację z obywatelem oraz wewnątrz administracji;
- ✓ zapewnić właściwe warunki edukacji;

- ✓ zapewnić efektywną opiekę zdrowotną i profilaktykę w kontekście nowych wyzwań demograficznych;
- ✓ odpowiedzialnie zarządzać środowiskiem naturalnym.

C. Strategie Zintegrowane:

➤ **Strategia Sprawne Państwo – przyjęta przez Radę Ministrów (M.P. z 2013 r., poz. 136).**

Cel główny strategii koresponduje z wyzwaniami rozwojowymi stojącymi przed organami administracji publicznej do 2020 roku. Równocześnie odpowiada na wyzwania wynikające z rosnącej konkurencji międzynarodowej, sytuacji makroekonomicznej i trendów rozwojowych, a także na potrzeby wdrażania zmian systemowych, organizacyjnych, zarządczych w celu zwiększenia skuteczności i efektywności państwa. Cel główny brzmi: **Zwiększenie skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami.**

➤ **Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki – przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 15.01. 2013 r. (M.P. z 2013 r., poz. 73).**

Badania, rozwój i innowacje (B+R+I) są komplementarne z działaniami mającymi na celu podniesienie jakości kapitału ludzkiego. Nowa wiedza, którą nabywają badacze, jest wykorzystywana przez nich w każdej działalności i aspekcie życia, co pozwala upowszechnić ją w kręgach akademickich i w społeczeństwie w ogóle. Powodzenie dalszych badań jest zaś uzależnione od dopływu nowych wykwalifikowanych pracowników. Także zastosowania nowych metod produkcji wymagają od pracowników nabycia nowych umiejętności oraz przyswojenia niezbędnej wiedzy. Przez **innowacyjność** gospodarki należy rozumieć zdolność i motywację podmiotów gospodarczych do ustawicznego poszukiwania i wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczych i rozwojowych, nowych koncepcji, pomysłów i wynalazków. Innowacyjność oznacza również doskonalenie i rozwój istniejących technologii produkcyjnych, eksploatacyjnych i dotyczących sfery usług, wprowadzanie nowych rozwiązań w organizacji i zarządzaniu, doskonalenie i rozwój infrastruktury, zwłaszcza dotyczącej gromadzenia, przetwarzania i udostępniania informacji. W odniesieniu do sektora publicznego innowacje definiowane są na wiele sposobów, m.in. jako wprowadzanie nowych usług lub zasadniczo zmienionych sposobów organizacji oraz świadczenia tych usług dla obywateli i przedsiębiorstw – z zachowaniem wysokiej jakości – w szczególności w celu sprostania wyzwaniom globalizacji i demografii.

Innowacyjność jest więc pojęciem szerokim i obecnym we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, warunkowanym przez bardzo różnorodne czynniki. Najczęściej jednak innowacje są definiowane zgodnie z podręcznikiem Oslo z 2005 r., opracowanym przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Eurostat, dotyczącym zasad gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji. Zgodnie z metodologią ww. podręcznika wyróżnia się cztery typy innowacji:

- innowacje produktowe – wprowadzenie wyrobu lub usługi, które są nowe lub znacząco udoskonalone w zakresie swoich cech lub zastosowań,

- innowacje procesowe, czyli innowacje w obrębie procesu – wdrożenie nowej lub znacząco udoskonalonej metody produkcji lub dostawy,
- innowacje marketingowe – wdrożenie nowej metody marketingowej wiążącej się ze znaczącymi zmianami w projekcie/konstrukcji produktu lub w opakowaniu, dystrybucji, promocji lub strategii cenowej,
- innowacje organizacyjne – wdrożenie nowej metody organizacyjnej w przyjętych przez firmę zasadach działania, w organizacji miejsca pracy lub w stosunkach z otoczeniem.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie – przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 2010 r. Podstawą programowania i realizacji efektywnej polityki regionalnej są: analiza stanu, trendów i prognoz społeczno-gospodarczych kraju i jego regionów oraz określenie na tej podstawie najważniejszych wyzwań, przed którymi ta polityka staje w wyznaczonym horyzoncie czasowym.

Można zarysować jednocześnie kilka obszarów strategicznych wyzwań, na które polityka regionalna – wspierająca konkurencyjność regionów i zapewniająca spójność terytorialną kraju – musi odpowiedzieć za pomocą rozwiązań szczegółowych. Zalicza się do nich:

1. Lepsze wykorzystanie potencjałów najważniejszych obszarów miejskich do kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz stymulowania rozwoju pozostałych obszarów.
2. Zapewnienie spójności wewnętrznej kraju. Niedopuszczenie do nadmiernych zróżnicowań przestrzennych.
3. Zwiększenie potencjału do tworzenia, dyfuzji i absorpcji innowacji.
4. **Przeciwdziałanie negatywnym trendom demograficznym oraz pełniejsze wykorzystanie zasobów pracy.**

Strategiczny cel polityki regionalnej to:

Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Cel strategiczny odpowiada na wyzwania stojące przed polskimi regionami wynikające z trendów rozwojowych, jednocześnie skupiając się na wykorzystaniu potencjałów wyznaczanych w odniesieniu do różnych terytoriów tak, aby w optymalny sposób wzmocnić przewagę konkurencyjne występujące w kraju i usuwać bariery rozwojowe. Tak określony cel polityki regionalnej będzie ważnym elementem podwyższenia konkurencyjności, kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz spójności w Polsce.

Cele szczegółowe polityki regionalnej do 2020 roku.

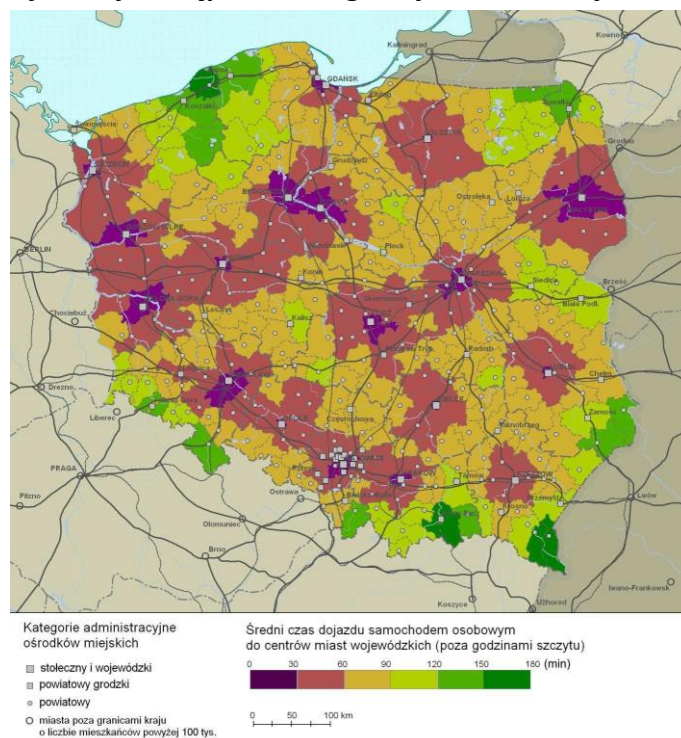
1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”).

2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Analiza danych zawartych w Krajowej Strategii wykazuje, iż Powiat Lidzbarski należy do obszarów będących w dość dobrej sytuacji.

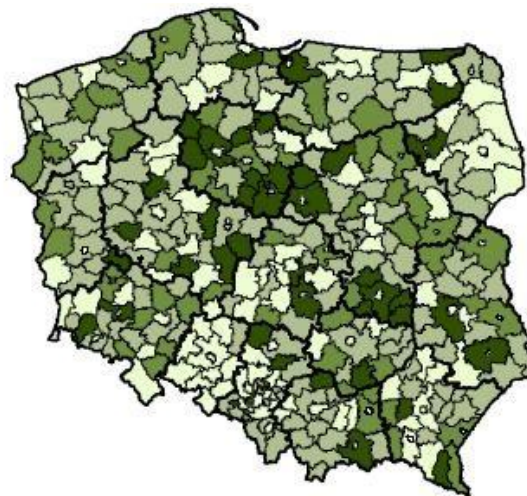
Obszar Powiatu Lidzbarskiego zaliczany jest do obszarów o zadowalającym dostępie do usług i dóbr publicznych, o złej sytuacji społeczno-gospodarczej i wysokiej atrakcyjności dla działalności zaawansowanej technologicznie - co obrazują poniższe mapy:

Mapa 1. Obszary o najniższej dostępności drogowej do miast wojewódzkich.

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Mapa 2. Obszary wiejskie, gdzie występuje kumulacja negatywnych wskaźników dostępu do usług i dóbr publicznych.

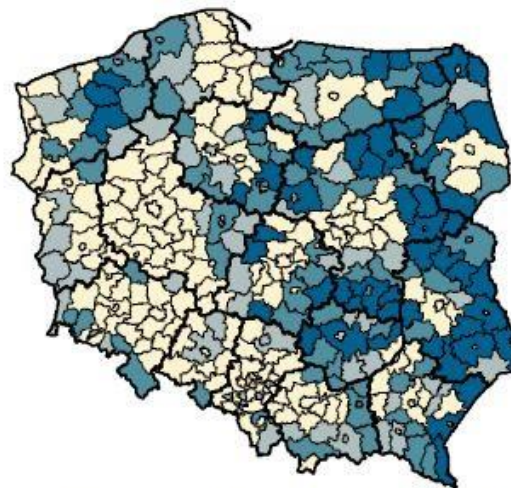

Powiaty wg dostępności do usług publicznych

■ bardzo zła	(43)
■ zła	(56)
■ średnia	(153)
■ zadowalająca	(127)

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Mapa 3. Obszary wiejskie, gdzie występuje kumulacja negatywnych wskaźników społeczno-gospodarczych.

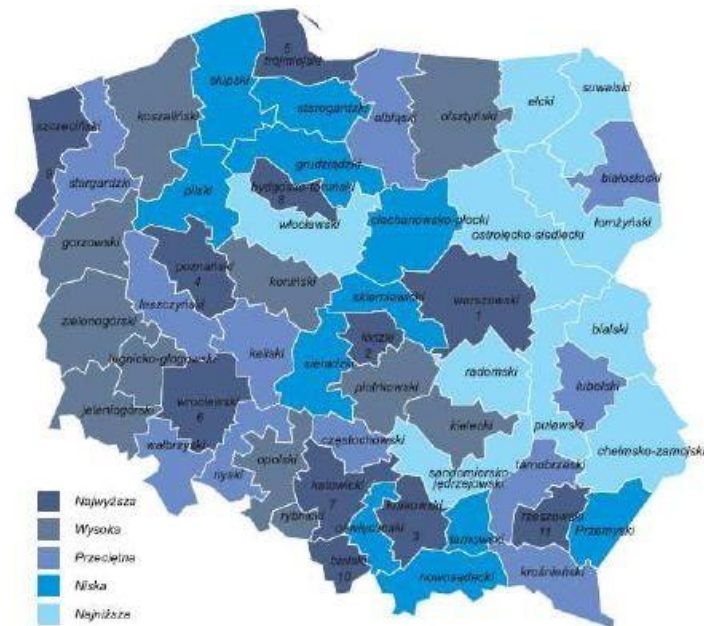

Powiaty wg sytuacji społeczno-gospodarczej

■ bardzo zła	(52)
■ zła	(75)
■ średnia	(67)
■ zadowalająca	(185)

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Mapa 4. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie.

Źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Programy operacyjne na lata 2014-2020 - możliwości uzyskania wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

A. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (PO IŚ).

Jednym z trzech priorytetów strategii Europa 2020 jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. W programie określono działania na rzecz budowy gospodarki opartej o zasadę rozwoju zrównoważonego wyraźnie wskazując, że cele środowiskowe powinny być dopełnione działaniami na rzecz zrównoważonej i konkurencyjnej gospodarki wzmacniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. PO IŚ stanowi ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w cel rozwoju zrównoważonego określony w głównym dokumencie kierunkowym dla polityki spójności, jakim jest strategia Europa 2020. Zgodnie z powyższym dokumentem, działania wynikające z programu operacyjnego będą zmierzać do budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmian klimatu, ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywnego wykorzystywania zasobów oraz promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. Cele Europa 2020 przekładają się operacyjnie na pakiet 10 zintegrowanych wytycznych dla działań dotyczących gospodarki oraz zatrudnienia oraz 7 inicjatyw o charakterze flagowym. Wsparcie wzrostu zrównoważonego wpisuje się zwłaszcza w wytyczną nr 5. Bardziej efektywne korzystanie z zasobów i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, oraz następujące inicjatywy flagowe: Europa efektywnie korzystająca z zasobów, Unia innowacji oraz Polityka przemysłowa w erze globalizacji.

Celem głównym programu operacyjnego jest: **Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.**

Cel główny programu zostanie oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
- adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych, co zwiększa konkurencyjność polskiej gospodarki i gospodarki całej UE.

B. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) powstał w odpowiedzi na potrzeby reform i zmian systemowych w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego i dobrego rządzenia. Celem PO WER jest wzmocnienie wybranych polityk publicznych realizujących cele strategii Europa 2020. Kształt Programu i jego zakres wynika z doświadczeń z realizacji programów operacyjnych w poprzednich perspektywach finansowych: 2004-2006 oraz 2007-2013 i stanowi kontynuację logiki przyjętej w realizacji przedsięwzięć z Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce.

Logika powyższa dotyczy takiego umiejscowienia interwencji EFS w poszczególnych obszarach, by miała ona optymalny efekt. Przyjęta logika zakłada zatem, że na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku, natomiast krajowy program operacyjny będzie się koncentrował na poprawie ram funkcjonowania poszczególnych polityk sektorowych. Zgodnie z powyższym Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest ukierunkowany na następujące obszary:

- wspieranie jakości, skuteczności i otwartości szkolnictwa wyższego jako instrumentu budowy gospodarki opartej o wiedzę;
- wdrożenie reform systemów i struktur w wybranych obszarach polityk publicznych, kluczowych z punktu widzenia strategii Europa 2020 i krajowych programów reform;
- realizację działań nietypowych, innowacyjnych, ponadnarodowych, prowadzących do wypracowania rozwiązań dotąd niestosowanych w celu ich przetestowania przed przejściem do fazy wdrożenia powszechnego, które w większości przypadków będzie miało miejsce na poziomie regionalnym;

- realizację programów w zakresie mobilności ponadnarodowej;
- realizację działań ukierunkowanych na osoby młode w wieku od 15-24 roku życia na rynku pracy, służących wdrożeniu inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych i gwarancji dla młodzieży.

C. Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020.

Ze względu na specyfikę sytuacji społeczno-gospodarczej, Polska Wschodnia jest obszarem szczególnego zainteresowania polityki regionalnej, wymagającym podejmowania dodatkowych działań, umożliwiających nadrobienie zapóźnień i zdynamizowanie rozwoju.

PO PW jako dodatkowy instrument wsparcia finansowego rozwoju gospodarczego i społecznego dedykowany jest wyłącznie 5 województwom Polski Wschodniej, tj. lubelskiemu, podlaskiemu, podkarpackiemu, świętokrzyskiemu i warmińsko-mazurskiemu. Będzie wzmacniał (efekt synergii) i uzupełniał (zgodnie z zasadą komplementarności interwencji) oddziaływanie wsparcia realizowanego w ramach regionalnych i krajowych programów operacyjnych europejskiej polityki spójności, z których będą finansowane zasadnicze przedsięwzięcia rozwojowe.

Wizja strategiczna dla Polski Wschodniej koncentruje się na trzech szansach rozwojowych, które w największym stopniu mogą przyczynić się w średnim okresie do poprawy wydajności pracy, a w efekcie – do poprawy pozycji rozwojowej i konkurencyjnej makroregionu. Te szanse to:

- 1) systematyczne podnoszenie poziomu innowacyjności makroregionalnej gospodarki, bazujące na endogenicznych wiodących specjalizacjach gospodarczych;
- 2) aktywizacja zasobów pracy i podniesienie jakości kapitału ludzkiego i społecznego;
- 3) budowanie intensywnych powiązań społeczno-gospodarczych z lepiej rozwiniętym otoczeniem, dla których warunkiem niezbędnym jest zintegrowana i efektywna infrastruktura powiązań komunikacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych oraz rozbudowana i zmodernizowana infrastruktura elektroenergetyczna.

Celem głównym interwencji programu PO WER w latach 2014 – 2020 jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez koncentrację działań programu na:

- wsparciu w obszarze innowacyjności i B+R,
- wsparciu tworzenia warunków sprzyjających powstawaniu MŚP w Polsce Wschodniej,
- wsparciu konkurencyjności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez internacjonalizację,
- wsparciu w zakresie poprawy efektywności układów transportowych miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych,
- wsparciu w zakresie zwiększenia spójności wewnętrznej makroregionu, w zakresie infrastruktury transportowej.

D. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020.

Ograniczenie dystansu rozwojowego pomiędzy Polską a wysoko rozwiniętymi państwami UE przy jednoczesnym zapewnieniu stabilnego rozwoju, wymaga prowadzenia polityki rozwoju stymulującej wzrost gospodarczy oparty na poprawie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki kraju i regionów. Przykłady krajów wysokorozwiniętych pokazują, że dalszy wzrost dobrobytu może zostać osiągnięty dzięki wykorzystaniu potencjałów związanych z kreatywnością i przedsiębiorczością społeczeństwa oraz umiejętnością współpracy. Konieczne jest zatem przejście od koncentracji na „wzroście ilościowym” w kierunku budowy gospodarki opartej na wiedzy.

Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej stworzenie w Polsce otoczenia biznesu sprzyjającego innowacjom powinno być jednym z priorytetowych kierunków interwencji, finansowanych z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w perspektywie 2014-2020. Celem głównym PO IR będzie wspieranie innowacyjności i konkurencyjności polskiej gospodarki, wyrażające się głównie zwiększeniem nakładów prywatnych na B+R, w szczególności poprzez:

- wsparcie przedsiębiorstw w obszarach innowacyjności i działalności badawczo-rozwojowej,
- podniesienie jakości i interdyscyplinarności badań naukowych,
- zwiększenie stopnia komercjalizacji oraz umiędzynarodowienia badań naukowych.

Cel ten zostanie osiągnięty przez koncentrację działań programu – zgodnie z podejściem tzw. inteligentnych specjalizacji – na:

- podniesieniu jakości badań oraz pozycji krajowych jednostek naukowych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej,
- wzmacnianiu powiązań między nauką i potrzebami rynku oraz przedsiębiorstwami,
- rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw,
- wsparciu działań odpowiadających na potrzebę pogodzenia wzrostu gospodarczego i poprawy wyników ekonomicznych przy jednoczesnym ograniczeniu wykorzystania zasobów (w tym także energii, wody i surowców mineralnych) i zmniejszeniu presji na środowisko.

Wsparcie ze środków PO IR będzie skoncentrowane na projektach realizowanych w obszarach inteligentnych specjalizacji, czyli w wybranych dziedzinach nauki i gospodarki, stanowiących potencjał rozwojowy kraju i regionów.

E. Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020.

Celem programu jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa, jako fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa. W oparciu o wyniki przedsięwzięć diagnostycznych można wyróżnić kilka kluczowych podobszarów, na

których powinna się skupić pomoc udzielana w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Są to:

- a) Funkcje „horyzontalne”, w tym:
  - upowszechnienie i poprawa funkcjonalności głównego mechanizmu potwierdzania tożsamości obywatela w elektronicznych kontaktach z administracją, w tym za pośrednictwem urządzeń mobilnych,
  - poprawa jakości danych w rejestrach publicznych i podniesienie zdolności rejestrów publicznych do wzajemnej wymiany danych,
  - optymalizacja wydatków na infrastrukturę (poprzez m.in. wykorzystanie technologii chmury obliczeniowej),
  - rozwój funkcjonalności oraz niezawodności centralnego punktu dostępu do e-usług publicznych.
- b) Dziesięć kluczowych obszarów e-usług publicznych – rynek pracy, ubezpieczenia i świadczenia społeczne, ochrona zdrowia, prowadzenie działalności gospodarczej, wymiar sprawiedliwości i sądownictwo, prezentacja i udostępnianie danych przestrzennych i statystycznych, podatki i cła, sprawy administracyjne, zamówienia publiczne, bezpieczeństwo i powiadamianie ratunkowe.
- c) Poprawa dostępu do informacji sektora publicznego i możliwości ich ponownego wykorzystania.
- d) Cyfryzacja procesów wewnętrznych w administracji dla poprawy obsługi klienta zewnętrznego.

9.1.3. Poziom regionalny

A. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020

Wizja stanowi próbę zobrazowania stanu regionu w przyszłości i jest formą przekazu, mającą zobrazować aspiracje władz samorządowych. Bazując na dotychczasowych doświadczeniach oraz dostrzegając wyzwania, przed jakimi stoi województwo podlaskie, ambitny obraz regionu w 2030 roku wygląda następująco:

Województwo podlaskie: zielone, otwarte, dostępne i przedsiębiorcze

Zielone – wśród 16 województw Polski to u nas jest najwięcej terenów objętych ochroną w formie parków narodowych i siecią Natura 2000, cechuje nas wysoki udział lasów w powierzchni regionu, mamy najniższą w kraju gęstość zaludnienia. W Polsce i Europie Podlaskie jest postrzegane jako „Zielona kraina”. Należy utrwaląć tę percepcję unikalności i wyjątkowości regionu, jako podstawę rozwijania zielonych (ekologicznych) specjalizacji.

Unia Europejska i społeczeństwa państw członkowskich wykazują rosnącą wrażliwość na kwestie środowiskowo-klimatyczne. Rosnące znaczenie mają: umiejętności dla zielenienia

polityk, możliwości rozwijania zielonych innowacji oraz kształtowania bardziej zielonych usług. Nasz region może wykorzystać te możliwości jako istotny walor rozwojowy.

Otwarte – peryferyjne położenie w Unii Europejskiej wykorzystuje się jako walor rozwojowy. Wymaga to wykorzystania potencjału unikalnej w warunkach polskich wielokulturowości, rozwinięcia funkcji wrót do Europy dla naszych wschodnich sąsiadów, a zarazem kreowania funkcji życzliwego mentora (pośrednika) dla relacji Unii Europejskiej z Europą Wschodnią, przede wszystkim z Białorusią.

Województwo podlaskie jest elementem przestrzeni bałtyckiej, co może być istotnym impulsem rozwojowym. Nasze województwo jest jednym z czterech regionów Polski położonych wzdłuż zewnętrznej granicy Unii Europejskiej. Unia Europejska będzie rozwijała relacje z otoczeniem, a Podlaskie jest dla niej naturalną bramą na wschód.

Wschód to szeroko rozumiani sąsiedzi i partnerzy: Białoruś, Rosja, Ukraina, Litwa i inne kraje nadbałtyckie oraz kraje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Budowanie relacji poprzez kontakty ze społeczeństwem obywatelskim, przedsiębiorcami, władzami lokalnymi oraz ekspozycja na techniczny dialog budują specjalizację regionu w relacjach ze wschodnimi sąsiadami Polski.

Dostępne – zasadniczo zostaje skrócony czas podróży z regionu do sąsiednich województw oraz zwiększa się dostępność Białegostoku ze wszystkich ośrodków powiatowych. Poprawia to dostęp społeczeństwa regionu do usług publicznych oraz możliwości konkurencyjnego województwa o mieszkańców, o turystów, o inwestorów.

Dostępność jest rozumiana szeroko, a dotyczy między innymi: transportu, telekomunikacji, Internetu, usług otoczenia biznesowego.

Przedsiębiorcze – w najbliższych latach firmy i mieszkańcy województwa podlaskiego aktywnie uczestniczą w życiu społeczno-gospodarczym i wykorzystują swoje konkurencyjne atuty na rzecz rozwinięcia inteligentnych specjalizacji. Dotyczy to między innymi: wykorzystania doskonałych uwarunkowań dla produkcji rolniczej – mleka i jego przetworów oraz wysokiej jakości żywności; rozwoju produkcji i usług zorientowanych na naszych wschodnich sąsiadów, produkcji i usług o wyznaczniku „ekologiczne i zielone” – odnawialnych źródeł energii, technologii przyjaznych środowisku, ekoturystyki, nauk o życiu (life science, opieka nad osobami starszymi, rehabilitacja, turystyka medyczna, srebrna gospodarka – silver economy etc.). Wspieramy innowacyjność, rozwój kapitału ludzkiego i kapitału społecznego w regionie. W nowej doktrynie polityki regionalnej kluczowe znaczenie ma wykorzystanie potencjałów rozwojowych regionów, a uzupełniającą rolę odgrywa usuwanie barier rozwojowych. Województwo podlaskie dysponuje bardzo znaczącym i wartościowym potencjałem ludzkim, który powinien być podstawą dobrobytu (zasobności) województwa w długim horyzoncie czasowym. Umiejętność współpracy, tworzenia sieci będzie decydująca dla trajektorii rozwojowej województwa podlaskiego. Uzupełniające znaczenie wobec przedsiębiorczości mieszkańców regionu mogą mieć bezpośrednie inwestycje zagraniczne.

Sformułowana ambitna wizja województwa w horyzoncie czasowym 2030 roku wymagać będzie determinacji i konsekwencji w realizacji wytyczonych trzech wzajemnie powiązanych celów strategicznych:

Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka;

Cel strategiczny 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe;

Cel strategiczny 3. Jakość życia.

U podstaw skutecznej realizacji celów strategicznych leżą cele horyzontalne, których wątki przenikają cele strategiczne:

Cel horyzontalny: Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody;

Cel horyzontalny: Infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców, sąsiadów i turystów.

Przyjęte cele horyzontalne z jednej strony warunkują, z drugiej zaś wspierają możliwości skutecznego osiągnięcia celów strategicznych. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze województwa podlaskiego ma stanowić nie tyle samoistny cel rozwojowy, co wzmacniać naturalną przewagę województwa postrzeganego jako posiadające doskonale zachowane środowisko naturalne. Konieczna dbałość o utrzymanie wysokiej jakości środowiska jest w układzie celów traktowana jako ważny czynnik zwiększający możliwości wzrostu konkurencyjnej gospodarki – szczególnie jej „zielonych” sektorów. Wizerunek regionu o unikalnym środowisku będzie czynnikiem sprzyjającym rozwojowi powiązań zewnętrznych, poprzez przyciąganie inwestorów zainteresowanych szybko rozwijającą się zieloną gospodarką i jako element promujący na zewnętrznych rynkach regionalne marki. Utrzymanie dobrej jakości środowiska to także kluczowa determinanta wysokiej jakości życia mieszkańców regionu.

Nie można mówić o zapewnieniu rozwoju konkurencyjnej gospodarki oraz powiązań krajowych i międzynarodowych, a także wysokiej jakości życia bez zapewnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej i teleinformatycznej. Dobra infrastruktura jest koniecznością i warunkiem, ale nie istotą planowanego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa podlaskiego. Należy jednocześnie wyraźnie podkreślić, iż kluczowe działania w zakresie dostępności komunikacyjnej regionu, jak powiązanie drogowe i kolejowe z Warszawą, leżą poza kompetencjami władz regionalnych. Ujęcie tych wyzwań w formie celu horyzontalnego powinno być traktowane jako możliwie najsilniej wyrażone oczekiwanie w stosunku do władz centralnych na radykalną poprawę dostępności regionu jako kluczowej bariery rozwoju.

B. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020 jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, przyjętej 9 września 2013 roku przez Sejmik Województwa Podlaskiego.

Stanowi jednocześnie instrument realizacji Umowy Partnerstwa, która określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych, tj. polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014 – 2020. Tym samym RPOWP 2014-2020 przyczynia się do realizacji celów *Strategii Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz krajowych dokumentów strategicznych*.

Cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014 - 2020 osiągane będą poprzez realizację działań w dziesięciu osiach priorytetowych:

1. Oś priorytetowa I – Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu;
2. Oś priorytetowa II – Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa;
3. Oś priorytetowa III – Kompetencje i kwalifikacje;
4. Oś priorytetowa IV – Poprawa dostępności transportowej;
5. Oś priorytetowa V – Gospodarka niskoemisyjna;
6. Oś priorytetowa VI – Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami;
7. Oś priorytetowa VII – Poprawa spójności społecznej;
8. Oś priorytetowa VIII – Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej;
9. Oś priorytetowa IX – Rozwój lokalny;
10. Oś priorytetowa X – Pomoc techniczna.

10. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego

System wdrażania Planu Rozwoju Gminy Mały Płock jest realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina Mały Płock, korzystając ze środków finansowych funduszy strukturalnych UE, zobowiązana jest przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

Na podstawie oczekiwań i wytycznych Unii Europejskiej określających główne cele polityki spójności oraz uwzględniając uwarunkowania społeczno-gospodarcze Polski

opracowano Umowę Partnerstwa (UP). Jest to dokument określający strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014-2020. Fundusze europejskie na lata 2014-2020 Polska traktuje jako główne, choć nie jedyne źródło finansowania inwestycji zapewniających dynamiczny, trwały i zrównoważony rozwój. Logika programowania opiera się więc na powiązaniu oczekiwań europejskich odnośnie koncentracji na celach Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu - Europa 2020 z celami krajowymi wskazanymi w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK 2020), przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. oraz zoperacjonalizowanymi w strategiach zintegrowanych. Każde to patrzeć na rozwój Polski szerzej niż tylko w kontekście wykorzystywania funduszy unijnych.

Fundusze europejskie będą realizowały, w różnym stopniu i zakresie, wszystkie trzy cele przyjętej przez rząd polski Strategii Rozwoju Kraju 2020, tj. przyczyniały się do zwiększenia konkurencyjności, zwiększenia spójności społecznej i terytorialnej oraz poprawy efektywności administracji. Cele Umowy Partnerstwa są więc tożsame z celami SRK 2020, jednocześnie zachowując synergię ze Strategią Europa 2020. Środki funduszy europejskich koncentrować się będą na dziedzinach istotnych dla rozwoju kraju, wskazanych w Zaleceniach Rady UE z lipca 2013 roku oraz w KPR.

Umowa Partnerstwa zakłada znaczne zwiększenie środków, które będą zarządzane przez województwa. Oznacza to większą niż dotychczas odpowiedzialność za realizację celów Umowy i wymusza to wypracowanie mechanizmów zapewniających odpowiednią koordynację interwencji. UP prezentuje zarys systemu koordynacji, a także przedstawia ogólne założenia podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny, oparty przede wszystkim na zasadzie subsydiarności. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służy, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020. Realizacja przez samorzady województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny – EFS i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - EFRR). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny (KT).

Poszczególne projekty zostaną wdrożone w oparciu o zasady wydatkowania środków zgodnie ze źródłem ich pochodzenia. Podmiot korzystający z wielu różnych źródeł finansowania będzie musiał spełnić wszelkie stosowane wymagania formalne ich pozyskania. Dotyczy to głównie odrębnych zasad wykorzystania środków pochodzących zarówno ze źródeł krajowych (samorządowych, z budżetu państwa itp.), jak i źródeł unijnych.

Zgodnie z zapisami Ustawy o samorządzie gminnym, samorząd, a w jego imieniu Rada Gminy, odpowiada za inicjowanie, formułowanie i realizację polityki rozwoju, a więc zaprogramowanie i realizację celów na poziomie gminy oraz za monitorowanie i nadzór nad całością działań podejmowanych w gminie na rzecz jego rozwoju.

Rada Gminy określi główne kierunki polityki rozwoju na poziomie gminy poprzez uchwalenie strategii rozwoju, programów sektorowych oraz Planu Rozwoju Lokalnego. Rada Gminy

odpowiedzialna jest za działania związane z wdrażaniem Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock.

Za bezpośrednie wdrożenie Planu Rozwoju Lokalnego odpowiedzialny będzie Urząd Gminy w Małym Płocku, którym kieruje Wójt przy pomocy Sekretarza i Skarbnika. Za realizację zadań związanych z przygotowaniem wniosków aplikacyjnych i wszystkich niezbędnych dokumentów, załączników i pozwoleń, przygotowaniem dokumentacji technicznej projektów, obsługa finansowa projektów, monitorowanie realizacji projektów, składanie sprawozdań z ich realizacji będą odpowiedzialni pracownicy Urzędu Gminy w Małym Płocku.

Jako instytucja wdrażająca Urząd Gminy będzie odpowiedzialny za:

- sporządzanie i składanie wniosków aplikacyjnych do instytucji wdrażających poszczególne programy operacyjne,
- inicjowanie, przyjmowanie i składanie wniosków aplikacyjnych od instytucji podległych – formalne kontrolowanie składania wniosków, ich zgodności ze stosowanymi procedurami oraz zapisami Planu,
- monitorowania wdrażania poszczególnych projektów,
- monitorowanie postępu prac w zakresie wdrażania bieżących zadań,
- informowanie o współfinansowaniu przez Unię Europejską poszczególnych projektów oraz ich promowanie,
- ocenę efektów realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock,
- opiniowanie i rekomendowanie uzupełnienia Planu Rozwoju Lokalnego, propozycji jego zmian oraz kolejności wyboru projektów w ramach poszczególnych priorytetów,
- pozyskiwanie ewentualnych partnerów do realizacji poszczególnych zadań inwestycyjnych.

Zostanie powołany zespół pracowników odpowiedzialny za bezpośrednią realizację poszczególnych zadań. Zespół ten pełnić będzie funkcję Instytucji Zarządzającej Planem Rozwoju Lokalnego, a odpowiedzialny będzie za:

- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji Planu Rozwoju Lokalnego,
- zbieranie danych statystycznych, w tym finansowych, na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Planu,
- zapewnienie zgodności realizacji Planu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu oraz przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenie planu działań w zakresie informacji i promocji Planu,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Planu, zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny ex-ante po zakończeniu realizacji Planu,
- dokonywanie wszelkich czynności niezbędnych do prawidłowej realizacji założeń Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock.

11. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Planu Rozwoju Lokalnego

A. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego.

Monitorowanie to proces stałego i systematycznego gromadzenia informacji, raportowania oraz interpretowania danych.

Zapewnienie efektywnej realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock wymaga systemu stałego monitorowania oraz okresowej kontroli realizacji zaplanowanych zadań. System ten powinien uwzględniać zarówno rzeczowy, jak i finansowy aspekt poszczególnych zadań inwestycyjnych objętych Planem.

W celu efektywnego i właściwego sposobu wdrażania Planu niezbędna jest koordynacja działań na poziomie gminy. Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Planu posiada Wójt oraz rada Gminy

Główną rolą wskazanych organów będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego oraz interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień, znacznych odchyłeń lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania. W celu wydania właściwej oceny realizacji Planu organy odpowiedzialne za monitorowanie realizacji Planu mogą korzystać z opinii niezależnych ekspertów oraz instytucji zewnętrznych.

Monitorowanie realizacji Planu Rozwoju Lokalnego powinno znaleźć odzwierciedlenie w corocznych sprawozdaniach, informujących o stopniu realizacji założeń planu po każdym roku, począwszy od jego zatwierdzenia przez Radę Powiatu, przedstawiane na jednej z sesji Rady w pierwszym półroczu roku kolejnego.

Organy odpowiedzialne za monitorowanie Planu będą się spotykać nie rzadziej niż raz na pół roku. Częstotliwość spotkań może być zmniejszona lub zwiększona w zależności od rzeczywistych potrzeb wynikających z realizacji zadań objętych Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock.

B. Sposób oceny Planu Rozwoju Lokalnego.

Skuteczność i efektywność Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock podlegać będzie bieżącej ocenie. Sprawowana ona będzie przez Wójta oraz Radę Gminy przy pomocy zawartych w Planie wskaźników monitorowania jego realizacji.

Ocena Planu obejmować będzie zarówno monitoring bieżący, jak i ocenę ex post, która będzie stanowić podstawę do określenia, czy planowane zamierzenia są zgodne z przyjętymi celami i założeniami, a także analiza wprowadzonych ewentualnie działań korygujących.

C. Sposobów inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Działania, które będą podejmowane w ramach Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock, uwzględniają specyficzne potrzeby różnych grup docelowych odbiorców założeń dokumentu. Grupami docelowymi oraz beneficjentami pomocy będą:

- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego bądź realizujące zadania jednostki samorządu gminnego,
- podmioty gospodarcze,
- organizacje zrzeszające przedsiębiorców,
- organizacje pozarządowe,
- inne organizacje społeczne.

Wśród instrumentów inicjowania wspólnych przedsięwzięć partnera publicznego i prywatnego jest upublicznienie formy i sposobu składania wniosku aplikacyjnego, który może być zgłoszony zarówno przez podmiot publiczny, jak inwestora prywatnego i organizację pozarządową, o ile widzą oni konieczność lub potrzebę udziału samorządu w planowaniu i realizacji przedsięwzięcia. W celu inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi niezbędne jest określenie strategii informacyjnej, której zadaniem będzie:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych w siedzibie Urzędu Gminy,
- zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,
- zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie gminy,
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Planu Rozwoju Lokalnego w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

D. Działania informacyjne i promocja Planu Rozwoju Lokalnego.

Wykorzystanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych płynących z Unii Europejskiej uzależnione jest od poziomu świadomości w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania środków dla jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem realna potrzeba stałego informowania i promowania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock.

Treść Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Mały Płock będzie dostępna każdej zainteresowanej osobie, co przyczyni się do jego promocji. Plan ten zostanie udostępniony w siedzibie Urzędu Gminy w Małym Płocku w wersji papierowej oraz na stronie internetowej Urzędu Gminy www.malyplock.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej <http://bip.ug.malyplock.wrotapodlasia.pl/>.

Realizacji polityki informacyjnej i promocyjnej Planu służyć też będą następujące instrumenty i narzędzia:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentujące – systematyzujące wiedzę oraz propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych i rezultatach wsparcia Unii Europejskiej,
- wizytacje projektów i ich ekspozycje – stanowiące skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej,
- informowanie o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów – należy zadbać o przekazanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Powiatu, którzy będą odpowiedzialni za spełnienie wymogów w tym zakresie,
- serwisy internetowe – są szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji dla potencjalnych beneficjentów i instytucji o aktualnym możliwościach skorzystania z pakietu pomocowego, zaś dla opinii publicznej stanowią kompleksowe źródło informacji o realizacji i osiągnięciach Planu Rozwoju Lokalnego i wsparciu ze strony UE,
- publikacje, broszury informacyjne, ulotki, reklamy, plakaty, materiały audiowizualne – poprzez atrakcyjną i przystępną formę pozwalają przybliżyć wiedzę na temat dostępnej pomocy Unii Europejskiej, możliwości uzyskania tej pomocy, roli poszczególnych instytucji w zarządzaniu pomocą oraz roli UE w tym procesie,
- współpraca z mediami – działania wykorzystujące współpracę z prasą, radiem, telewizją o zasięgu lokalnym i regionalnym będą kluczowym elementem przy realizacji Planu Rozwoju Lokalnego, w szczególności w odniesieniu do opinii publicznej. Działania podejmowane za pośrednictwem mediów będą miały formę artykułów i relacji prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych, reklam i ogłoszeń. Wszelka informacja o zasadach i procedurach związanych z wykorzystaniem funduszy strukturalnych będzie przekazana w zwięzły i przystępny sposób.

12. Wskaźniki monitorowania

W ramach wdrożenia Programu Rozwoju Lokalnego przewidziano do realizacji projekty, które mają wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej Gminy Mały Płock, tworzą warunki dla wzrostu zatrudnienia, a przez to do poprawy jakości życia mieszkańców.

A. Wskaźniki produktu

Wskaźnik	jednostka miary	Źródło weryfikacji
Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	km	dane Urzędu Gminy: protokół zdawczoodbiorczy

Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	szt.	dane Urzędu Gminy: protokół zdawczoodbiorczy
Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	dane Urzędu Gminy
Długość przebudowanych dróg gminnych, w tym: dróg rolniczych dojazdowych do gruntów rolnych	km	dane Urzędu Gminy: protokół zdawczoodbiorczy
Liczba obiektów objętych termomodernizacją	szt.	dane Urzędu Gminy: protokół zdawczoodbiorczy
Liczba wybudowanych boisk sportowych	szt.	dane Urzędu Gminy:
Liczba zakupionych samochodów ratowniczo- gaśniczych	szt.	
Liczba utworzonych/zmodernizowanych placów zabaw	szt.	

B. Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik	jednostka miary	źródło weryfikacji
Liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	os.	dane Urzędu Gminy
Liczba gospodarstw domowych korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	dane Urzędu Gminy
zmniejszenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych	m ³	
większe wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków	m ³	

wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg	km	
--	----	--

C. Wskaźniki oddziaływania

- wzrost poziomu skanalizowania gminy;
- zachowanie wysokiej jakości zasobów wód podziemnych;
- zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- zwiększenie bezpieczeństwa w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska;
- poprawa stanu środowiska naturalnego;
- stworzenie mieszkańcom warunków do uprawiania sportu;
- stworzenie warunków do rozwoju działalności kulturalnej gminy;
- polepszenie warunków do pobierania kształcenia;
- zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków użyteczności publicznej;
- przygotowanie miejsca do czynnego wypoczynku dla dzieci oraz dorosłych;
- polepszenie jakości życia mieszkańców;
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej;
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy;
- rozwój bazy sportowej gminy;
- polepszenie stanu technicznego budynków użyteczności publicznej
- stworzenie warunków do rozwoju rekreacji;
- stworzenie warunków rozwoju działalności gospodarczej

13. Plan finansowy na lata 2015 – 2020

Zaprezentowany w Planie Rozwoju Lokalnego *Plan finansowy Gminy Mały Płock* jest powiązany z *Wieloletnią Prognozą Finansową*. W planowaniu finansowym uwzględniono zadania współfinansowane z budżetu Gminy Mały Płock i źródeł zewnętrznych (krajowych oraz za środków Unii Europejskiej).

Kwoty na wydatki inwestycyjne przewyższają założenia budżetowe WPF na kolejne lata. Kredyty i pożyczki nie wynikają z założeń WPF, gdyż nie wszystkie przedsięwzięcia objęte są wykazem przedsięwzięć.

Plan inwestycyjny wyznacza cele inwestycyjne oraz zadania nieinwestycyjne, które powinny zostać zaplanowane w budżetach rocznych. Jednakże w okresie realizacji *Planu* pojawiają się różne uwarunkowania, które powodują zmiany w przyjętym planie-prognozie. Realizacja *Planu inwestycyjnego* ostatecznie wynikała będzie z możliwości budżetowych w kolejnych latach prognozy, ogłoszonych konkursów na dofinansowanie zadań własnych Gminy ze środków zewnętrznych i poziomu ich dofinansowania oraz potrzeb wspólnoty samorządowej.

Możliwości sfinansowania potrzeb inwestycyjnych gminy zależą przede wszystkim od poziomu dochodów oraz niezbędnych wydatków na zaspokojenie bieżących potrzeb publicznych oraz obsługę zadłużenia. Im wyższe dochody i niższe wydatki, tym większe możliwości finansowania potrzeb rozwojowych.

PLAN FINANSOWY GMINY MAŁY PŁOCK NA LATA 2015 – 2020

	Nazwa zadania	2015		2016		2017		2018		2019		2020		razem inwestycje	w tym zewnętrzne źródła
		budżet Gminy	zewnętrzne źródła	budżet Gminy	zewnętrzne źródła	budżet Gminy	zewnętrzne źródła	budżet Gminy	zewnętrzne źródła	budżet Gminy	zewnętrzne źródła	budżet Gminy	zewnętrzne źródła		
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I OCHRONA ŚRODOWISKA															
I	Inwestycje drogowe														
1	Przebudowa drogi gminnej przez wieś w miejscowości Ruda-Skroda do granicy z gminą Zbójna											150 000	850 000	1 000 000	850 000
2	Przebudowa drogi gminnej przez wieś w miejscowości Rudka-Skroda do granicy z gminą Zbójna									195 000	1 105 000			1 300 000	1 105 000
3	Przebudowa drogi gminnej przez wieś w miejscowości Cwaliny Duże							102 000	578 000					680 000	578 000
4	Przebudowa drogi gminnej od drogi krajowej 63 do wsi Krukówka					117 000	663 000							780 000	663 000
5	Przebudowa drogi gminnej Kąty – Janowo	172 500	977 500	172 500	977 500									2 300 000	1 955 000
6	Przebudowa drogi gminnej Popki – Śmiarowo							105 000	595 000					700 000	595 000
7	Przebudowa drogi gminnej przez wieś Budy-Kozłówka (do drogi powiatowej Mały Płock – Mściwuje)									127 500	722 500	127 500	722 500	1 700 000	1 445 000
8	Przebudowa drogi gminnej Mały Płock-Józefowo na odcinku ul. Leśnej							82 500	467 500					550 000	467 500
9	Przebudowa drogi Józefowo - Poryte			165 000	935 000									1 100 000	935 000
10	Przebudowa drogi Józefowo - Korzeniste			129 750	735 250	129 750	735 250							1 730 000	1 470 500
II	Kanalizacja sanitarna														
1	Przebudowa oczyszczalni ścieków w Małym Płocku					225 000	1 275 000	225 000	1 275 000					3 000 000	2 500 000
2	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Małym Płocku					225 000	1 275 000	225 000	1 275 000					3 000 000	2 500 000
3	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Gminie Mały Płock							195 000	1 105 000	195 000	1 105 000			2 600 000	2 210 000
III	Działania związane z ochroną środowiska														
1	Plan gospodarki niskoemisyjnej gminy Mały Płock			30 000										30 000	
2	Gminny program likwidacji materiałów pochodzenia azbestowego			7 000		7 000		7 000		7 000		7 000		35 000	
3	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych					30 000	170 000							200 000	170 000
IV	Gospodarka nieruchomościami														
	Przygotowanie gminnych terenów inwestycyjnych					112 500	637 500	112 500	637 500					1 500 000	1 275 000

V	Infrastruktura teleinformatyczna														
	Budowa lokalnego systemu łączności kryzysowej do wykorzystania przez służby kryzysowe Urzędu, OSP, Straży Gminnej			40 000										40 000	
INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA															
1	Budowa, wytyczanie szlaków rowerowych, w powiązaniu z siecią szlaków powiatowych i regionalnych oraz międzynarodowego szlaku turystyki rowerowej R1			20 000	60 000									80 000	60 000
2	Budowa zbiornika wodnego do celów rekreacyjnych w miejscowościach Chłudnie i Włodki			250 000	250 000	250 000	250 000							1 000 000	500 000
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA															
1	Termomodernizacja budynków Szkół podstawowych w Małym Płocku, Kątach Rogienicach Wielkich, Chłudniach i Gimnazjum w Małym Płocku			300 000	900 000	300 000	900 000							2 200 000	1 800 000
2	Termomodernizacja budynków Urzędu Gminy w Małym Płocku			15 000	85 000	15 000	85 000							200 000	170 000
BEZPIECZEŃSTWO															
1	Zachowanie i zabezpieczenie obszarów objętych szczególnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu, w tym NATURA 2000 poprzez zakup nowoczesnego specjalistycznego sprzętu ratowniczo-gaśniczego dla OSP z terenu gminy Mały Płock					175 000	525 000							700 000	525 000
EDUKACJA															
1	Wyposażenie szkolnych pracowni komputerowych			15 000	85 000	15 000	85 000							200 000	170 000
2	Wdrożenie nowych rozwiązań, z zakresu aktywizacji zawodowej, kształcenia przez całe życie i tworzenia oraz realizacji polityk publicznych, dzięki współpracy z partnerami zagranicznymi							3 000	97 000	3 000	97 000	3 000	97 000	300 000	291 000

3	Przygotowanie szkół do pełnienia roli Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji we współpracy z organem prowadzącym i społecznością lokalną, tj. do prowadzenia działań na rzecz aktywności edukacyjnej osób dorosłych, w zakresie rozwijania potrzebnych na rynku pracy kompetencji kluczowych, oraz rozwój metod i narzędzi pracy nauczycieli tych szkół z osobami dorosłymi											125 000		125 000	250 000	250 000
OPIEKA SPOŁECZNA																
1	Wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi (w tym osobami starszymi)				80 000		80 000		80 000						240 000	240 000
3	Wypracowanie i przetestowanie modelowych rozwiązań w zakresie sprawowania opieki wspierających aktywność zawodową i ograniczających ubóstwo				100 000		100 000		100 000						300 000	300 000
4	Wspieranie osób niepełnosprawnych w zakresie pozyskania przez nie zatrudnienia, w tym przechodzenia pomiędzy rehabilitacją społeczną a zawodową				80 000		80 000		80 000						240 000	240 000
5	Wdrożenie i upowszechnienie standardu usług asystenckich świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem świadczenia tych usług przez osoby w wieku 50+, w tym opracowanie narzędzi rekrutacji i szkolenia niezbędnych do świadczenia tych usług				800 00		80 000		80 000						240 000	240 000
ODNOWA I ROZWÓJ WSI																
1	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Starym Rakowie			18 185	31 815										50 000	31 815
2	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Korzenistym			18 185	31 815										50 000	31 815
3	Wyposażenie świetlicy wiejskiej w Cwalinach Dużych			18 185	31 815										50 000	31 815
4	Wyposażenie świetlicy wiejskich w Rogienicach Wielkich			18 185	31 815										50 000	31 815
Ogółem		172 500	977 500	1 216 990	4 495 010	1 601 250	6 940 750	1 057 000	6 370 000	527 500	2 160 000	287 500	1 794 500	27 695 000	23 492 260	

14. Podsumowanie

Tworzenie Planu Rozwoju Lokalnego to proces decyzyjny prowadzący do najwłaściwszego zaplanowania inwestycji na miarę oczekiwań i potrzeb mieszkańców oraz możliwości finansowych Gminy. Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2015-2020 jest spójny ze strategicznymi dokumentami na poziomie wojewódzkim, krajowym i wspólnotowym.

Podstawowym zadaniem Planu jest urealnienie możliwości pozyskiwania funduszy zewnętrznych do zaplanowanych zadań i inwestycji oraz wytyczenie kierunków rozwoju na nowy okres programowania.